

Előfizetési árak:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Félévre 3 „ — „
 Negyedévre . . . 1 „ 50 „
 Egy hónapra . . . — „ 50 „
 Egyes szám ára 8 kr.

Kiadóhivatal:
PÉCSÉTT, Széchenyi-tér 12. sz.
 (Nádosy-féle ház)
 hová az előfizetések és a lap
 szétküldésére vonatkozó felszó-
 lalások intézendők.

PÉCSI FIGYELŐ

(PÉCSI HIRLAP.)

Megjelenik hetenként kétszer: **szerdán és szombaton.**

Szerkesztői iroda:
PÉCSÉTT, Széchenyi-tér 12. sz.
 hová a lap szellemi részét
 illető minden közlemény inté-
 zendő.
 —
 Kéziratok vissza nem adatnak.
 —
Hirdetések
 a kiadóhivatalban vétetnek föl.
 Előzetesek elfogadtnak még
 valamennyi könyvkereske-
 désben.

Egyes számok kaphatók:

Weldinger N. utóda Domján I., Valentin K. fia (Széchenyi-tér), Engel Lajos (fő-utca), Hochrein József és fia (Széchenyi-tér), Böhm Manó (fő-utca) papir- és könyvkereskedéseiben

Isten hozott!

Pécs, 1891. június 21-én.

Isten hozott magyarok királya!
 Így köszönt ma lángoló szívünk,
 Isten hozott hű néped körébe,
 Légy az egyszer csak köztünk s velünk;
 Teljesüljön néped forró vágya:
 Isten hozott magyarok királya!

A magyar nép rajong a hazáért,
 S jó királyát sirig szereti;
 Fénylő koronája a dicső mult
 Ezredévet visszatükrözi.

Érte szívünk mindig ki lesz tárva: —
 Isten hozott magyarok királya!

Óseidnek ragyogó hitével
 Jösz közénk, hogy templomunkba térj,
 Hogy az első, szent imát az éghez
 Te rebegd el magyar népedér',
 S hogy áldást esdj a drága hazára: —
 Isten hozott magyarok királya!

Zúgjak csak, búgjak harangok,
 Ércszavatok szálljon messze szét,
 S hirdesse ma széles e hazában
 Pécs városa örömnepét;
 Legyen örök e nap glóriája:
 Isten hozott magyarok királya!

Kéry Gyula.

Éljen a király!

(H.) Jobbágyi hódolattal és őseinktől öröklött hűséggel hajolunk meg a mi legmagasabb vendégünk, alkotmányos királyunk előtt.

Üdvöz légyen ez örömnapot ünneplő város falai között! A merre tekint, szeme csak gyönyörködni valót találjon; a mit hall, csak kellemes legyen; s a mit érez, az még a királyokat is fölemelő azon érzés legyen, mit hű alattvalóinak — nem szolgálai csúszó-mászó, hanem fölemelt fővel is kifejezett lelkes hódolata ébreszt lelkében.

Királyok öröme, ha az értük lelkesedő népek közé szállhatnak, belehelni azt a nem mindennapi gyönyörűséget, hogy milliók igaz lelkesedésének ők a tárgyai, hogy az alattvalóknak nem pusztán loyális hódolatát, hanem meleg szeretetét is érezhetik.

Népek boldogsága, ha alkotmányos fejedelmüket, életükért gondoskodó atyjukat soraik közé vegyülve láthatják, s élvezhetik azt a nem mindennapi gyönyört, a mit a jóságos fejedelem minden szava, tekintete, jól eső figyelme, dicsérete, buzdítása kelt a nehéz munkával küzdők lelkében, kik nem leereszkedő mosolyt láthatnak a fölöntő szemében, hanem népe iránt meleg szeretetet is érezhetnek ki abból.

Hogy a királynak, a mi legmagasabb vendégünknek örömet szerezzünk minden lépésére, megtettünk minden lehetőt, s ha alattvalói szeretetünk és lelkesedésünk külső kifejezésében nem tudtuk elérni azt a fokot, mit igaz lelkünkben óhajtottunk, ezt a mindenért méltányos fejedelem csak gyarlóságunknak tudja be s nem hűségünk megfoghatóságának.

Hogy a mi boldogságunk teljes, azt ez örömnep zsvájától hangzó város képe eltakarhatatlanul mutatja.

S e szétáradó boldogság szemlélésében találja meg Fölséges Urunk pótlását a szeretet külső kifejezésében mutatkozó hiánynak.

A nép boldogítása képezheti csak az alkotmányos fejedelmek egyedüli és legszentebb célját. Az erre való pusztán törekvés is mérhetetlen terheket rak a fejedelem vállaira, emésztő gondokkal terheli meg annak fölöntő fejét.

De ha a nép, a legkisebb jót is hálaosan fogadó nép szerencsésnek, a körülményekhez képest megelégedettnek érzi magát fejedelme gondoskodó főnhatósága alatt: ez képezheti az alkotmányos fejedelmek egyedüli és legbensőbb boldogságát. E megelégedettség, a kormányzott nép e sugárzó boldogságának látása megkönnyíti a terheket a fejedelem vállain s eddessé teszi a gondokat fölöntő fejében.

Adja az Isten, népeknek istene, hogy a nép, e mindig hű magyar nép, a folyton tornyosuló terhek mellett is örökkön örökké boldog, megelégedett legyen; és adja az Isten, királyok istene, hogy a mi dicsőségesen uralkodó alkotmányos fejedelmünk, koronás apostoli királyunk népének ezt a megelégedettségét, boldogságát még sokáig, nagyon sokáig láthassa, abban az agg kor legutolsó határfájáig gyönyörködhessék, megszerezvén ezzel a saját megelégedettségét és boldogságát is.

A királyt várás.

Emberemlékezett óta nem volt olyan élénk a mi városunk, mint a milyen sürgés-forgásban volt különösen a most végződő héten. Még a 10 év előtti királyt fogadás sem hozta ennyire hullámszerű tömegeket; akkor a megye s a szomszéd-megyék közönsége nem seregett ide hozzánk, csak küldötteivel vett részt a királyt fogadásban. Most a király jövetelének nagyobb fontossága is van, mint 10 év előtt, a mikor pusztán katonai gyakorlat volt a cél, amiért a legfőbb hadur ide érkezett; most egy monumentális, messze földön nagy érdeklődéssel várt épületnek, a pécsi székesegyháznak fölszentelési ünnepére jött le az apostoli király, ki maga önként jelen-

tette ki, hogy jelen akar lenni a székes templom fölszentelésén. Ez az elhatározás maga fejezi ki a mértéket az ünnepély fontosságának. Ez a fontosság magyarázza meg azt a rendkívüli vonzó erőt, melyet ma Pécs városa nemcsak a közel vidékre, hanem az ország legtávolabbi részeire, sőt az ország határain túlra is gyakorol. Pécs városára irányul ma fél-Európa figyelme; most a hol Magyarország koronás királya, ott van Európa figyelme. A király fényes kísérete, egy sereg zászlós ur, magas egyházi méltóságok, miniszterek, főrangú katonák, municipiumok fényes küldöttei gyülekeznek össze ma falaink között, s az ünnepségre összseregülő idegenek száma a város lakosságával együtt 60 ezer főre tehető. Az összes szállók zsúfolva vannak, a legigénytelenebbek is, a városi és állami középületekben ahány alkalmas helyiség található volt, azt mind átalakították magánlakásokká, a magánházak legtöbbje fogad be 2—3 vendéget. Az ünnepély tehát nagy mérvet fog ölteni, olyant, a minőt az ősi város még nem látott falai között s ki tudja: mikor fog látni még egy ilyet? Az alábbiakban adjuk a király fogadtatásának és a székesegyház fölszentelésének s egyéb ünnepségeknek lehetőleg kimerítő programját.

Előleges intézkedések.

A király fogadásánál s itt tartózkodása alatt a rendfenntartás végett a főkapitány s a melléje rendelt bizottság a következőket állapította meg:

A közlekedésnek, úgy az utcák tisztaságának fentarthatása és szerencsétlenségek elhárítása végett f. hó 20., 21. és 22-ik napjain a marháknak és sertéseknek a legelőre való kihajtása s ezeknek az utcákon itatása betiltatik. Folyó 20., 21. és 22-én pedig az élelmi és egyéb piaci cikkek árusítása csak is a következő helyeken történhetik meg u. m. a piacon rendszerint hűsvágó mészárosok és hentesek részéről a kis-téren; a gyümölcsöt, tejet, vaját és egyéb élelmi cikkekét kézben árulók részéről a tornapalota melletti térségen, a budai külvárosi vásártéren, úgy a szigeti külvárosban a városi köz-kórház előtt vásártérül kijelölt területen. — Ó Fölsége bevonulása és távozása idejében a kocsis közlekedést illetőleg a következő utak és utcák zárva tartanak u. m.: az indúházi-ut, az ország-ut a Madarász és Szontagh-féle gőzmalomtól a Vadember szállodaig; továbbá a Majláth- és Széchenyi-tér, az irgalmas-, Majláth-, király- és az iskola-utcák, úgy az iskola-utcákra, a sétaterekre és a püspöki palota felé nyíló utcák. A kivilágítás és a fáklyámenet alkalmával a rend fentarthatása végett, f. hó 21-ének estéjén fél 8 órájától kezdve 9 óráig: a Széchenyi-téren, a Ferenciek-utcában, a Scitovszky-téren és az Iskola-utcán, úgy ezen utcába nyíló utcákon a kocsikkal való közlekedés szintén beszünttetetik. — Az országút azon részein, és amaz utcákban, melyeken keresztül Ó felségének kirándulásait tenni méltóztatik, kék-fehér karszalaggal ellátott rendfőlügyelők lesznek fölállítva, kik az

erre kocsival közlekedni szándékozókat figyelmeztetik, hogy a közlekedést a szükséges időig korlátozzák, esetleg egészen beszüntessék. — A vasutat f. hó 21-én reggel 8 óráig netán igénybe vevők figyelmeztetnek, hogy ez nap fogataik csak is reggel 6 óráig közlekedhetnek a vasutal. — Ö Főlsége ünnepélyes bevonulása úgy távozási ideje alatt, vagyis f. hó 21-ének reggeli fél hét órájától egész fél 9 óráig, és 22-ikének délutáni 6 órájától esti 8 órájáig, a bolt és üzlethelyiségek zárva tartandók. A városháza előtti diadal-kapu melletti térség a törvényhatósági küldöttségek, megyei, városi és kir. tisztviselők és egyéb meghívott testületek részére tartatik fönn; a miért is ezen helynek elfoglalása meg nem engedtetik. A rend főntartását a városi rendőrségen föltül a „Veterán“ és „Hadastyán“ egy-let tagjai, úgy a polgárságból e végett fölkértek eszközöndik, mely utóbbiak mid a n y i a n k é k - f e h é r k a r s z a l a g g a l l á t t a t n a k e l. — A bevonulás és távozási időtartam alatt netalán előforduló balesetknél a vasuti indóháznál dr. Ludwig Ferencz városi t. kerületi orvos, a Bedő-féle kávéháznál dr. Tolnay Vilmos tb. kerületi orvos, a városházán dr. Schwarcz József kerületi orvos és az iskola-utcában 11. sz. a. (Höblingféle ház) dr. Czierer Elek kerületi orvos, az ünnepélyességek egész ideje alatt pedig a városházán az ügyeletes orvos — rendelkezésre állanak. A bevonulásnál a rendtartást következőkép teljesíti a rendőrség: a vasuti pályaháznál Lutz István alkapitány egy biztossal, a Széchényi téren Vaszary Gyula alkapitány egy biztossal, a püspöki palotánál Rónaky Ignác alkapitány egy biztossal s a szükséges legénységgel és a rendre fölügyelő polgári elemekkel fognak a rendre fölügyelni. A lovasított rendőrséget Kovács Antal biztos vezeti.

A király utja.

Az az út, a melyen főlség bevonul a püspöki palotáig, a következő: A pályaháztól az Indóházuton, az Országuton, a Széchényi-téren, a diadal-kapun túl a két baloldalán, az Iskola utcán a káptalani székházig magas árbocok állanak, melyekről hatalmas zászlók lengenek alá. Az indóház-ut végén kisebbszerű diadalív áll, míg a fődiszkapu a Széchényi-téren, a városház előtt emelkedik. Ez Piacsek terve szerint régi várkaput ábrázol, leeresztett fölvonóhiddal. A sétatér sarkánál a káptalan által föllállított diszkapu emelkedik, azon túl a boltívig kettős sorban zászlós árbocok, a boltívén túl baloldalt, a sétatéri vaskorlát mentén 14 románstylü nyílt arkádor vezet lobogódíszszel, gázkandelaberekkel, lombfűzérrel és F. J. I. (Franciscus Josephus Primus) monogrammos pajzsokkal.

A király fogadtatására levonulnak:

A főherczegek, miniszterek, Kardos Kálmán főispán, az egyházmegyei hatóság küldöttsége, a katonai és honvédtisztikar küldöttei, az összes helybeli hatóságok fejei, az ünnep rendezésére alakított központi és fogadó bizottság tagjai.

A király érkezése.

A király azzal a külön vonattal jön le, melyet nemrég ajándékoztak neki az összes vasutak. E vasuti diszkocsisor páratlan fényvel és kényelemmel készült s ez lesz első utja. Az udvari vonat Bécsből indulva ki vasárnap reggel pontban 7 órakor érkezik meg a föllobogózott pécsi pályaházba. A király kocsija ép a díszesen berendezett első osztályú váróterem irányában áll meg, ahonnet e célra készült dobogóra terített szőnyegen lép a perron tetőzete alá, s itt fogadja őt Kardos Kálmán főispán a jelenlevő hatóságok, Baranyavármegye és Pécs szab. kir. város közönsége nevében.

A király közvetlen kíséretében lesznek: Szapáry gr. miniszterelnök, Szögyény Marich, Ö főlsége személye körüli miniszter, Paar gr. altábornagy, Ö főlsége főhadsegéde, Bolfras vezérőrnagy, Ö főlsége főhadsegéde, Schaffgotsch gr. őrnagy, Ö főlsége szárnysegéde, Vivénót lovag százados, parancsörtszt, Kolozs váry őrnagy, Ö főlségének katonai irodájában, Wolkenstein gr. Ö főlségének főkonyhamestere, Pápay osztályfőnök; ezen kívül Ö főlsége katonai, — és kabinet-irodájának egy-egy hivatalnoka.

A király a főntartott váró termen keresztül a pályaház előtti térre vonul s az ott sorakozó diszfogatra ül és a városba vonul.

A banderium.

A vármegye a bevonuláshoz festői népbänderiumot állított. Minden járás főszolgabírája 12 esines fiatal és lovagolui tudó legényt szemelt ki. A legénység e szerint 84 tagból áll, kiknek élén egy járási vezető áll, a műveltebb osztályból. A banderium fő vezetője Jeszenszky Lajos árvaszéki ülnök, kit Szinkovits Károly III. aljegyző és Rapun Aladár szolgabíró környeznek. Mindhárman a megye banderialis diszruhájába öltözve, kivont karddal lovagolnak a banderium élén. Legelől Perczel Béla II. aljegyző fogja magyar díszben, löháton, a megye zászlóját vinni. A járásonkinti vezetők: a pécsi járásból Zombori Géza, a mohácsi járásból Jeszenszky Gyula, a pécsvárad járásból Csizsényi Lajos, a sztlőrinczi járásból Somogyi Gyula, a siklósi járásból Vasdinnyey Kálmán, a hegyháti járásból Kincsey József, a dárdai járásból Sudár Gyula, A népbänderium ruhája: fekete pörge kalap árvalányhajjal; fehér patyolat ing bő ujjal és rojtos patyolat gatyával; pitykés gombos vörös mellény, sötétzöld fölöttő pitykés gombokkal, mely mente módjára a bal válon lebeg: a jobb eszimaszárba tűzött sárgakék zászlócska egészíti ki a ruházatot, míg a lö disze vörösszínű s paszománt szegélyű takaró.

A bevonulás.

A bevonulás az indóházi és országuton, úgy az Irgalmasok-utcáján át a díszkapuig a következő sorrendben történik:

Legelől az indóházi uton várakozó népbänderium indul meg. Ezután jönnek: a polgármester és rendőrfőkapitány fogata, a főispán fogata, utánuk közvetlenül a király fogata, aztán az udvarhoz tartozók fogatai következnek, továbbá a hatóságok főnökeinek s a központi és fogadó bizottságok fogatai.

A városház előtt föllállított diadal-kapunál a menet megáll s itt Ö főlsége előtt a polgármester a városi polgárság hódolatát fejezi ki.

E diadal-kapunál jelen lesznek: a kétoldalt föllállított tribünökön a pécsi jótékony- és izraelita nőegyletek, a vörös kereszt-egylet hölgytagjai; a rendőrség által kijelölt helyeken a városi képviselőtestület és a városi tisztviselőség — élén Zavaros helyettes polgármesterrel, Baranyamegye küldöttsége, a pécsi kir. tábla, kir. törvényszék, kir. ügyészség és járásbíró, a pénzügyi, posta-távirda-igazgatóságok, a közuti, kerületi és kataszteri fölügyelőségek, a kir. áll. építészeti hivatal, valamint az ügyvédi, közjegyzői és a kereskedelmi és iparkamarák küldöttségeinek tagjai, a püsp. joglyceumi és középiskolai tanítókar, a jogakadémiai hallgatóság, a kir. tanfölügyelőség és tanítói testület, a különböző hitközségi küldöttségek, a vasut- és a Duna-gőzhajózási társaság, úgy a helybeli pénzüzetek tisztsége, a nemzeti kaszinó, a polgári kaszinó, a pécsi dalárda, a pécsi ipartestület és egyéb egyletek és társulatok küldöttjei.

A diadal-kapu baloldalán főntartott külön helyen a vidéki törvényhatóságok küldöttjei foglalnak helyet.

A diadal-kapu mindkét oldalán fehér ruhás hölgyek várják a királyt. A tanuló ifjuság a kir. táblai épülettől a káptalani plebaniához fog két oldalt föllállni.

Megérkezés a püspöki palotához.

A város hódolása után a király és előbbi kísérete ismét fogatokra ül és a már említett sorrendben a diadal-kapun átvonulva a zászlós árbocok által jelzett irányban halad a székesegyházi plebánia előtt föllállított diadal-kapuig. A banderium a sétatér keleti sarkán áll meg s ott marad addig, míg a király és kísérete elvonul. A boltívén át a polgármester és a főispán, azután pedig a király és udvarához tartozók fogatai hajtának csak át, a többi kíséret leszáll (a fogatok a Troll-ház előtt állanak föl) és gyalog kíséri Ö főlségét a püspöki székházig.

Itt a királyt Dulánszky Nándor dr. megyés püspök üdvözli az egyházi méltóságok élén. Itt várják a királyt a világi méltóságok, a papság és katonatisztikar, a papnövendékek, a tanítóképezde, a kath. intézetek és testületek,

s itt áll a díszszázad is zászlóval és zenekarral, Eliacsek br. százados vezetése alatt.

A bevonulás egész tartama alatt a város összes harangjai zúgnak.

A király a püspöki palotában.

A bevonulás vegeztével a főlség elfoglalja a püspöki palotában számára berendezett lakosztályt s kis pihenőt tart. A király 5 szobát és termet foglal el. Rendelkezésre áll 1 hálószoba, 1 nappali szoba, 1 nagy fogadó-terem, 2 előszoba s ezen kívül a déli szárny termei. A fogadó-terem padlózatát nehéz brüsseli szőnyeg borítja; a teremek díszítése ugyanaz, amitiz év előtt volt. A nagy fogadó teremben a király s a királyné térdképei vannak elhelyezve.

A király reggel 8 órakor a püspöki palota kápolnájában csendes misét hallgat, melyet maga Dulánszky püspök mond.

A tisztelgések.

Kilencz órakor kezdődnek a tisztelgések, és pedig a következő sorrendben:

először jönnek a jelenlevő miniszterek: Szapáry gr. min. elnök, Szögyény-Marich személy körüli m., Csáky gr. és Fejérváry br. honvédelmi miniszter;

azután az udvari méltóságok, titkos tanácsosok, kamarások, asztalnokok, vagy együtt, vagy a titkos tanácsosok külön;

a római kath. papság, ideértve a szerzeteseket is — a pécsi püspök vezetése mellett;

a reformatus egyház Szász Károly püspök vezetése alatt;

az evang. egyház a rangban legidősbbseres vezetése alatt;

a cs. és kir. katonaság és m. kir. honvédség;

az összes törvényhatóságok, Baranya megye és Pécs sz. kir. város főispánjának vezetése mellett;

a kir. tábla és összes birói személyzet;

Verőcze megye és Eszék szab. kir. város küldöttsége a főispán vezetése alatt;

az összes államhivatalnokok bemutatása a főispán, vagy rangban legmagasabb hivatalnok által;

az összes tanári testület a kir. főigazgató vezetése alatt;

a héber hitfelekezet;

az ügyvédi kamara;

a kir. közjegyzői kamara;

a kereskedelmi és iparkamara.

A törvényhatóságok közül a következők küldöttségei vesznek részt a tiszteigésben: Baranyavármegye, Bács-Bodrogvármegye, Pécs szab. kir. város, Baja város, Zombor szab. kir. város, Somogyvármegye, Tolnavármegye, Verőcevármegye, Eszék város, Zalavármegye és Ujvidék város.

A tisztelgő küldöttségek összejöveteli helye a belvárosi népiskola zeneterme.

Középületek megtekintése.

Vasárnap délután 2 órakor Ö főlsége előzetesen megtekinti a székesegyházat. Ez alkalommal a nyugati főbejárat mellett föllesznek állítva a székesegyház építészeti, művezetői és azon munkások, kik az építésben részt vettek. A templomba azonban a papságon kívül csak az építészek mehetnek, a közönséget tehát be nem eresztik, hogy a király nyugodtan szemlélhesse meg a templomot, a hol Dulánszky püspök fogja kalauzolni a főlséget. Innét a Scitovszky-téren, Radonay, Báthory- és Atilla-utcán át haladva, a z új katonai kórházhoz, onnét az Atilla- és Makár-utcán át az ugynevezett „Krajczáros“ katonai laktanya-hoz megy a király. Itt az tíres fogatok ezen laktanya makár-utcai főkapujától a Rókus-utcán át a kaszárnya utcai alsó kapuig haladnak s ott várnak.

A laktanya megszemlélése után Ö főlsége és kísérete az alsó kapunál távozik és innét a Kaszárnya-utca nyugati részén, egy a szigeti országuton át esetleg a városi közkörházat, ezután pedig a siklósi országuton és a légszeszgyár-utcán át a Fejérváry-utcában levő honvéd laktanyába hajt s azt szemléli meg.

Ezután a légszeszgyár-utcán és a siklósi országuton, úgy a Haltéren és Fürdő-utcán át e Nepomuk-utcában levő kir. törvény-széki épülethez megy Ö főlsége.

Ennek befejeztével a Nepomuk-utcán és Széchenyi-téren át vonulva, a kir. táblai épülete megtekintése következik, utána Ő főlsége a Mária-utcán, a Sörház-utca felső részén, a Kalvária-utcának a Mindenszentek-utcába vezető részén, úgy a Tettye-utcán át, a Tettyére rándul föl s jelen lesz a népünnepélyen.

Az ünnepélyre, melyet a város a Mecsek-egylettel karöltve rendez a Tettyén, már nagyban készülnek elő. Az oda fölvezető utat, a mennyire az idő rövidege engedte, jó karba hozták, a Tettye-forrást kitisztították, a patakon keresztül vezető hidakat sokkal szélesebbé tették, a romok mögött levő mélység szélére korlátot készítettek.

A király a Pintér-féle villából fogja nézni a népünnepélyt, melyet ez alkalommal lehetőleg kicsinosítottak. Elöl széles lépcsőzet vezet föl az erkélyre melynek korlátai, úgy háttéré vörös és fehér szövetekkel vannak bevonva; az épület homlokzatán kékes-sárga szövetekből készített drapéria díszlik, középen a magyar czimerrel; az erkély teteje nemzeti színű szövetekkel van bevonva, míg az innét nyíló szoba kék és fehér színekkel. Ugyanitt Ő főlségeik mellszobrai és domborművi képei járulnak egyéb ékítmények mellett a díszítéshez. Zászlókban a népünnepélyen nem lesz hiány: a romok között hagyományos ökör-ütés és ingyen-bor-osztogatás lesz. Lehetőség szerint Ő főlségének a Baranyában divó népviseleteket is be fogják mutatni.

A kivilágítás és fáklyásmenet.

Este fél 9 órakor indul a fáklyásmenet a városi tanácsháztól egyenlően szétesztva, egyik rész a Széchenyi-téren és Iskola-utcán, a másik rész pedig az Apáczta utcán át a sétatér elé, a hol egyesülvén, a rendezők által kijelölt módon fölállanak a faklya- és lampionvivők.

Pontban 9 órakor a „Pécsi dalárda“, „Pécsi dalkoszu“, tanítóképezde és műkedvelőkből alakított monstre-énekkar, a katonai zenekar kísérete mellett előadja a Rézbányay József dr. szövegére Hoffer Károly által írt király-hymnust és Beethoven „Isten dicsősége“ című karát.

A Rézbányay-Hoffer királyhymnusa a következő:

Magyar Király-hymnusz.

(Írta Rézbányay József dr. Zenéjét szerezte Hoffer K.)

Élő Isten! adj hazánknak
Jó s balsorsban nagy királyt,
Hősi sarját és apánknak,
Kit szerenese karja áld!
Kik könnyűtől vértől ázunk,
Békén, háborun fohászunk!
Tartsd meg Isten a királyt

Sajó, Mohács, Nándor, Várna,
Mind, mi sujta oly balul,
Mintha föltámadást várna,
Hogy a holt is megmozdul;
Mint itélet trombitája,
A romokból azt kiáltja:
Tartsd meg Isten a királyt!

Föl ha lépsz Sziget falára,
Mit leront a sors vakon,
Mégváltásod véres ára
Irva van a multakon;
Zúg minden hab a Dunában,
Zeng minden kő e hazában:
Tartsd meg Isten a királyt!

Áll Budának ősi tornya,
Benne István jobbja él,
Mintha Isten ujjá volna,
Mely népéhez így beszél
Nagy csodául nemzetének,
S szájról szájra jár az ének:
Tartsd meg Isten a királyt!

Nézz körül kies hazádban,
Halld: mit zengnek a dalok?
Hogy keltében és nyngtában
Honfi-sziv érted dobog!
Igy szól míg foly egy csepp vére,
Ezt iratja sirkövére:
Tartsd meg Isten a királyt!

Lesz idő: a sors viharja
Összezsap fejünk felett,
Hogy vad árként ejsodorja
E maroknyi nemzetet,
S ha országok romba dőlnek,
Nyílt sirján a temetőnek:
Tartsd meg Isten a királyt!

Szemle a katonaság fölött.

A király hétfőn reggel 7 órakor a sátor-táboron túl várakozó katonaság fölött szemlét tartandó az Iskola-utcán, Széchenyi-téren, Irgalmas-utcán és Siklói országuton át hajtát s ennek végeztével ugyanazon utakon visszatér udvari szállására. (Részletesebben lásd más czim alatt.) Mig a király a katonai szemlét tartja, azalatt végbe megy

A székesegyház fölszentelése.

(Az erre vonatkozó részletes, hiteles leírást az Emléklapon találják olvasóink.)

A király a fölszentelt templomban.

A fölszentelés végével a király ünnepélyes körmenettel indul a palotából az immár fölszentelt és hivatásának átadott székesegyházba. Az ünnepélyes menet a következő rendben fog megtörténni: A menetet vezeti a székesegyház ajtónállója, ki után négy püspöki huszár halad. Ezek után jönnek az építészek, majd a dóm ceremoniusa (Szeredy dr. kanonok), a crucifer (Wurster dr.), ki két gyertyavívó közt megy, majd a püspöki titkár, a szentszéki jegyző, az egyházi dignitások, valóságos és címzetes kanonokok, prépostok és apátok kettenként mosetával és biretummal. Ezek után halad a székesegyházi káptalan, két ténykedő és két káptalani diakon, ezek közt pedig az archidiakon. Utánuk következik a püspöki kar, kettenként, vagy főpásztori ornátusban vagy püspöki köpenyében, kiki udvari papjaitól környezve. Majd a püspök oldalkanonokja szentelével és keresztel, a püspöki pasztorbot vivője (Szilvek dr.) s utána a fölszentelő püspök Dulánszky Nándor dr. A püspök után az apostoli nuncius halad papjaival. A nuncius után a király apostoli keresztjét fogja vinni egy választott püspök. A kereszt után közvetlenül halad Ő főlsége mennyezet alatt, melyet hat pap fog vinni. Közülük 4 viszi a mennyezetet, 2 pedig fölváltásra készen áll. A baldachin után a király suiteje következik, mely be is zárja az ünnepélyes menetet. A menet megérkezte után a templomban ünnepélyes istentisztelet lesz.

Ezen napon a székesegyházi térre a közönség csak is belépti-jegy előmutatása mellett bocsáttatik be s a templomba csakis azok mehetnek, kik erre külön belépti-jegyet nyernek. A belépti-jegyben a megjelenés ideje közölve van, a melynek lefolyta után az sem bocsáttatik a templomba, a ki erre már előzőleg jegyet is nyert.

A király további szemléi.

Hétfőn délután 2 órakor a káptalan-utcán át az egyházi zenedének megtekintésére megy a király, mely alkalommal a fogatok a Szepessy-utca északi részén levő főbejáratnál állanak meg. Ennek befejeztével a Káptalan-utcán át a fogatok a szent Ferenczrendű bosnita szerzetesek nevelő intézete elé vonulnak, mely intézetet Ő főlsége szintén látogatására méltat. Aztán a Káptalan-utcán vissza — a sétatér mellett — az Iskola-utcán keresztül a Littke féle pezsgőgyár elé történik a vonulás, a hol Ő főlsége és kísérete leszáll s az említett gyárat meg szemléli, innét az Apáczta-utcán, Széchenyi-téren, Király- és Fölsómalom-utcán, országuton és Pálya-utcán keresztül, a Zsolnay-féle majolikagyárnak meg szemlélésére vonul Ő főlsége és kísérete, — a honnét a visszatérés — a Pálya-utcán, országuton, az Irgalmas-utcán, Széchenyi-téren és Iskola-utcán át fog történni.

Ezután következik az udvari ebéd, melyen az 52. gy.-ez. kara fog hangversenyezni.

A bucsuzás.

Hétfőn este 6 órakor ugyanazon uton, melyen a bevonulás történt, hajtát el Ő Fölsége a vasuti pályaházhoz, s a bevonulásnál megállapított sorrendben vonul elől a banderium s állanak föl a diadalkapunál a hatóságok és testületek.

Az indóházban ez alkalommal az egyházmegyei hatóság, a katonai és honvédtisztikár küldöttsége, az összes helybeli polgári hatóságok fejei, a központi és fogadó bizottságok jelenlétében a főispán Baranyamegye és Pécs szab. kir. város közönsége nevében bucsúbeszédet intéz Ő Fölségéhez.

Katonai dísz és szemle.

Ő főlsége ittléte alkalmával az itt állomásozó katonaság által kifejtendőkről a következő értesítést vettük illetékes helyről:

Vasárnap 6 óra 30 perczkor a püspöki palota előtt két díszőr állítatik föl. Ugyanekkor Ő főlsége fogadására egy díszszázad, Eliátschek br. százados vezénylete alatt a zenekarral és zászlóval áll föl a székesegyház előtti téren arcvonal a templom felé.

Hat óra 45 perczkor a helyszinben levő összes tiszték, teljes díszben, gyülekeznek a püspöki palota előtt a legfőbb hadúr fogadására.

Kilencz órakor a király a püspöki palotában fogadja a tisztikart.

Délután 2 órakor a király a laktanyát szemléli meg, mely alkalommal a tisztikar és legénység teljes díszben várja a főlséget a kaszárnyában.

Két óra 45 perczkor az új katonakórház megtekintése.

Hétfőn reggel 7 órakor katonai szemle a siklói országut keleti oldalán, a sátor-táborról délre eső rétségen.

Evégből kivonul: az 52. gy.-ezred 2 zászlóalja, zenével, tábori fölszerelésben Relkovics ezredes vezénylete alatt;

a 19-ik honvédegyalozezred 1 zászlóalja, táborfölszerelésben, Butykay százados vezénylete alatt;

a 10. huszárezred 3 százada és a 8. honvédehuszárezred fél százada, díszfölszerelésben.

A kivonuló összes csapatok fölött Billimek lovag, vezérőrnagy, a 61. gyalogdandár parancsnoka viszi a vezényletet.

Frigyess főhg. személyesen fogja a nevet viselő helybeli 52. gy.-ezredet a király elé vezetni.

Ő főlsége az arcvonal előtt való ellovaglás után szemlét tart a csapatok fölött, melyek gyakorlatot végeznek és aztán díszmenetet rendeznek a király előtt.

A szemlénél a kivonult csapatok összes tisztjei jelen lesznek.

Fölhívás előfizetésre.

Néhány nap mulva befejeztük ezen év első felvétét.

Ezen alkalommal kérjük a tisztelt előfizetőinket, és mindazokat kik előfizetőink sorába lépni óhajtanak, miszerint az előfizetési pénzeket idejekorán beküldeni sziveskedjenek, nehogy a késedelem zavarra adjon okot.

Ezuttal pedig szólunk a hátralékosainkhoz.

Ha tudnák az illetők, hogy mily áldozatokkal jár egy hetenkint kétszer megjelenő lap szerkesztése és kiadása, ha tudnák, hogy mennyi szellemi és technikai munka vétetik igénybe egy-egy szám megjelentetésénél: úgy bizonyára nem késnének az esedékes előfizetési pénzek rendezésével és nem nehezednének teherként az amugy is küzdelemmel fönnálló vidéki hírlapirodalomra.

Lapunk mint eddig, úgy ezentul is hetenkint kétszer (szerdán és szombaton) fog megjelenni legalább 8 oldalnyi terjedelemben, előfizetési ár pedig marad az eddigi:

egy évre 6 frt — kr.
félévre 3 frt — kr.
negyed évre 1 frt 50 kr.

Hazafias tisztelettel

A „Pécsi Figyelő“
(„Pécsi Hírlap“)
kiadóhivatala.

HIREK.

— **(Az új hercegprimás.)** A sok, különösen az utolsó időkben kolportált találgatásoknak az esztergomi hercegprimási szék betöltését illetőleg véget fog vetni a legközelebb megjelenendő királyi kézirat, melyről lapunk zártakor táviratilag értesültünk, s mely szerint a király **Sa-massa** egri érseket nevezte ki Magyarország herceg primásává.

— **(Vendégek gyülekezése.)** József főherceg ma — szombaton — este fél 6-kor érkezik meg. — **Khuen-Hédervary** gr. horvát bán pénteken délután 4 órakor érkezett Pécsre. — **Bende Imre** beszercebányai és **Dessewffy Sándor** csanádi püspökök csütörtökön este érkeztek meg és Girk kanonokhoz szálltak. — **Löwenstein** udvari titkár csütörtökön érkezett meg az udvari szállásmesterekkel. — **Kiss György** szobrász, a székesegyház művészeinek egyik kiválóbbja csütörtökön érkezett meg Berlinből. — **Meszlényi Gyula** szathmári püspök pénteken délután a budapesti vonattal megérkezett.

— **(Az udvari testőrség és konyha megérkezése.)** Csütörtökön délután fél kettőkor egy külön teher vonat érkezett le Bécsből, mely a lovastestőrököt, konyhai személyzetet szakácsokat, pinczemestereket, udvari cukrászokat s ezek eszközeit hozta valamint a tizparipát is, melyek közül kettő a Felsője saját lovaglós paripája, s melyeket az itt tartandó csapatszemle alkalmából fog igénybe venni, kísérve 8 lovas testőr által, élükön **Schönborn** herceg parancsnokkal. Ő felsége itt tartózkodása alatt 14 gyalogtestőr áll rendelkezésére. A külön vonat 12 vagonból állt, mely közül négyben a lovak, 8-ban pedig a konyhai eszközök és személyek voltak elhelyezve. A megérkezett testőrök azonnal a püspöki rezidenciába lovagoltak, persze emlitenünk se kellene, hogy mennyi bámulója akadt a válogatott derék lovas csapatnak, midőn az szokatlan uniformisában az utcákon végig lovagolt. A konyhai eszközök mind a lehető leg gondosabban voltak csomagolva, és nyolcz teherkocsin szállították föl a rezidenciába, a hol azonnal hozzáláttak az elhelyezésekhez.

— **(Katonai vendégek.)** **Frigyes** főherceg, az 52. ezred tulajdonosa ma d. e. 11 óra 41 perczkor érkezett Pécsre; egy órakor délután a tiszti menageban nagy ebédet tartanak tiszteletére. — Kivüle lejönnek még: **Lobkovitz** Rudolf herceg altábornagy, a IV. hadtest parancsnoka, **Pfeiffer** báró altábornagy, a 31. gyalog-hadosztály parancsnoka, a kik d. u. 4 óra 8 perczkor érkeznek meg a budapesti vonattal.

— **(Tisztelgés Csáky miniszternél.)** Vasárnap délelőtt, midőn ő felsége a külbööző tisztelgéseket fogja fogadni, környezetében a miniszterek közül csakis Szapáry gróf marad, míg a többiek azonnal saját lakó helyükre hajtatnak, hol a papság mindegyik miniszternél tisztelegni fog. Ez alkalomból fognak tisztelegni **Csáky** gróf vallás és közoktatásiügyi miniszternél a közalapítványi tisztviselők is **Tost** Gyula miniszteri osztálytanácsos és kir. főtiszt vezetése mellett.

— **(Elmaradt vendégek.)** **Perczel** Miklós, városunk orsz. képviselője, ki szintén készült a templomszentelési ünnepélyre, lapunk szerkesztőjéhez irt levelében sajnálkozással lemondott megjelenéséről, mert meghülés miatt kedd óta a szobát kénytelen őrizni s orvosai minden izgalomtól óvják. — **Andreä**, a székesegyház hírneves festője is kimentette magát a püspök előtt, ki az ünnepélyre meghívta. — **Szilágyi** miniszter leérkezéséről a legváltozatosabb hírek keringtek. Neki kellett volna a felső bar. ev. ref. egyházmegye küldöttségét vezetnie; de legutóbb határozottan lemondott a résztvételtől.

— (Érettségi a főgimnáziumban.)

Tegnapelőtt d. u. végeztek a főgimnázium ez idei VIII. osztálybeli tanulóinak az érettségi vizsgálatokkal, melyek f. hó 16., 17. és 18-án tartattak meg **Spitko** Alajos tankerületi főigazgató jelenlétében. Az érettlelőtt ifjak közül jelen eszt 5 és pedig: **Buday László**, **Littke Aurél**, **Mester József**, **Szabó István** és **Waldinger István**. Jól érettt 14, egy szertűn érettt 8, szeptemberre visszavettett 4, egy egész évre pedig 3. A végzett ifjak csütörtökön este tartották meg a szokott bucsólakomát, a melyen hat gimnáziumi professor is részt vett. A lakoma alatt **Buday László** az intézet jeles tanulója felköszöntőt mondott a tanári karra, a melyre azután **Békéfi Remig** dr. válaszolt a tőle már megszokott fenkölt szavakkal, szívökre kötvén bucsuzó tanítványainak az általa annyiszor hangoztatott vallásosság és hazaszeretet magasztos tanát. A mulató és „boldog“ ifjak csak a reggeli órákban osztak szét. Az érettségi eredményét tegnap délelőtt hirdették ki, mely után **Spitko** Alajos, tankerületi főigazgató elhagyta városunkat. A bizonyítványt ma délelőtt kapták ki. Ekkor elhatározták, hogy tiz év múlva (1901-ben) tehát a jövő században jönnek ismét össze — addigra talán, már a szélrözsza minden irányából. A tanári kar valóban büszke lehet a nem várt szép eredményre, főleg ha tekintetbe vesszük, hogy a városunkban dühöngő epidemia majdnem másfél hónapig zavarta meg a tanítás rendes menetét, s így azon tananyagot, melyet más években nyolcz teljes hónap alatt szoktak elvégezni; az idén hat és fél hó alatt végezték el s mint a főtebbiekből láthatjuk mégis igen szép eredménnyel.

— **(A színház műsora a királynok alatt.)** Ma szombaton **Hunyady László**, **Erkel** operája kerül színre. Holnap — vasárnap — délután 5 órakor diszeladás lesz a szinkörben, a mikor az előadás kezdetén a társulat összes tagjai a király dicsőítését jelképező allegoriát mutatnak be, mely alatt a Rézbányay-Hoffer-fele király-hymnust éneklék. Utána a **Tizleány** egy férj sem 1 föl. operett s a **Csikós** népszimű I. fölvonásának változása következik. Az előadás 7 órára véget ér. Hétfőn **Szegény Jonathán** operett, kedden **A megboldogult** kiténő vigjáték adatik.

— **(Az egyházmegye halottja.)** **Horváth** Antal püspök-bogadi esperes plébános meghalt 73 éves korában.

— **(Az új csákó.)** A honvédtisztek közt nagy a szomorúság, mert mindegyikük azt a szép piros csákót sajnálja, melyet a honvédelmi miniszter rendelete folytán nemsokára örökre le kell vetniök. Helyette új csákót kapnak, de avval sehogyan se tudnak megbarátkozni. Az új csákónak szürkébe vegyítő sötétkék színe van, hasonlít ahhoz, a milyen jelenleg a honvédségi kezelőtisztek csákójának a színe. A rajta levő arany rózsza pedig — állítólag — minden kritikán alól való.

— **(Áthelyezés.)** **Steierlein Géza** kir. posta és táviratizst, ki eddig Kaposvárott volt alkalmazva, áthelyeztetett a pécsi kir. posta és távirat igazgatóságához.

— **(Pécsi emlék)** czimvel **Zelensy** udvari fényképész kis zsebkiadásu albumot adott ki, melyben 14 szép kivitelű fénynyomatu kép mutatja be városunk nevezetesebb épületeit és a székesegyház több kiváló részét. Egy példány ára 1 frt. Az ünnepélyen részt vetteknek valóban kedves emléktárgya lesz az a kis album.

— **(A közép kereskedelmi iskolában)** a szóbeli érettségi vizsgálatok f. hó 17. s 18. napjain tartattak meg a következő eredménnyel: 3 tanuló (**Ptacek Győző**, **Rozsics Jenő**, **Vasváry Ferencz**) jelesen, 2 jól és 10 elégséges eredménnyel felelt meg. A vizsgálatokon mint kormánybiztosok a vallás- s közoktatási m. k. miniszterium részéről **Salamon József** helybeli kir. tanfölvégelő, a kereskedelemügyi m. kir. miniszterium képviselőjében **Záray Károly** dr. keresk. s iparkamarai titkár szerepeltek.

*

Lapunk mai számához az előfizetők részére mellékeljük a „Budapesti Hírlap“ előfizetési fölhívását.

MŰVÉSZET IRODALOM.

Színészet.

A megboldogult, **Bissonnak**, a pompás bohósággal teljes Anyósok szerzőjének újabb bohósága, kedden került Pécsre elsöben előadásra. A francia könnyüvéréséggel s külsö hatásokra szánt helyzet-komikummal megirt vigjátékon folyton kaczagott a kevés számú közönség. **Szilágyi V.**, **Sárdy**, **Dezséri**, **Angyal I.**, **Szilágyi Berta** és **Polgár** kiténő összjátékkal produkálták a darab bohó alakjait.

Pintér Imre jutalomjátéka szerdán volt **Don Caesar** operettben, melyet sajnálatosan kevés közönség nézett meg. A szép zenéjü operett különben — **Pintér** néhány szépen előadott dalát leszámítva — meglehetősen lanyhán került színre.

Hunyady László, **Erkel F.** operája volt a hét végének egyik nevezetessége a szinkörben. Pénteken félház előtt került színre e kiváló magyar dalmü a vidéki enyhébb igényekhez képest kielégítő előadásban. A czimszereppel **Perényi** birközött meg kevés szerencsével. A nehéz és magas ének hamar kifárasztotta, a minek több ízben nyilatkoztak megbántó következményei. **Bácskay Julesa** Erzsébetje általános tetszést aratott. **Gergelynek** (László király) jó estéje volt. Ügyes hangvitelével, rou-tinos énekével s tisztán csengö hangjával jó hatást keltett. Hanem azért a darab végén a bágyadtság nyomai az ő hangján is észrevehetőek voltak. A második változásban szép koszortu bocsátottak le neki a zsinórpadlásról. **Pintér Imrét** **Gara nádor** szólamaiban élvezet volt hallani, **Kocsis Etel** meglegedésre énekelte **Mária** lyrikus dalait, **Polgár** ellenben gyöngé volt a hangjában nem fekvö bass-buffo **Cilleyben**. A karok derekasan működtek, a miért **Orbán** karmester is dicséretet érdemel; a megerösített zenekar azonban — tán a hangszerelés hiányos szétosztása miatt — ürességeket hagyott a kíséretben.

KÖZGAZDASÁG.

— **(A pécsi sertéshizlaldában)** f. hó 10-én a sertés állomány: 296 drb kövér, 2091 drb félkövér, 1675 drb sovány, 638 drb süldö sertés volt. Árak: kövér válogatott minőség szerint 44—45 kr. kilogrammonként, páronkénti 45 kilogramm élet leszámítással; süldök 30—33 kr. kilogrammonként élösúlyban. Kukoricza 7 frt — kr. m.-m., árpa 7 frt 50 kr. m. m. Darálás 50 kr. m. m.

CSARNOK.

A visszatért.*)

— Elbeszélés. —

Irta **Polgár János**.

(Folytatás.)

— Ugy, úgy édes fiatal barátom, — hagyja helyben az öreg — legyen ön is már egyszer férfü, világi férfü, ki képes megfelelni a társadalmi igényeknek. Ebben a farsangi időben úgyis szoktam tartani egy kis ünnepélyt, társas vacsorát, melyen jelen lesznek a főváros intelligenciájából sokan; reménylem, ön, mint házamnak már nagybecsült tagja, nem fog hiányozni.

— Kegyes engedelmevel bátorkodom —

— No jó. El is várom s majd szemmel kísérem. Csak bátran fiatal barátom! tanuljunk, mivelődjünk. — S itt bocsánatot kérve a háborgatásért, eltávozott.

*) A szent Pál társulat által jutalmazott pályamü.

Andor ismét küzdött magával. Megjelen-e? Hisz ez reá ismét végzetes lebet. Mégis meg fog jelenni, hisz megígérte. De még Gabrielle ő nagysága is érdeklődik iránta. Valóban érdekes! Ő s egy előkelő hölgy!

Jól esett szívének, s hízelt hiúságának, hogy egy előkelő hölgy érdeklődik iránta.

Sokáig kerülte az álom. Eszébe jutott Boriska, de most úgy tűnt föl előtte, mintha unalmas lenne mindig egy dologra gondolni.

Eh! miért is, azért ő az övé lesz, itt pedig eleget tesz az illemnek s megalapítja jövőjét. Az ünnepeken meg fog jelenni.

A fal felé fordult ágyában s mint a ki dolgát jól végezte, csendesen elaludt.

VII.

Elérkezett a várva várt nap, melyen Andor a nyilvánosság elé lép.

Némi örömmel várta e napot, mely sok újságot, sok ismeretlen dolgot tár föl előtte. De mégis némi benső félelemmel nézett eléje, mert a múlt esti találkozás óta egészen megváltozott.

Gabrielle nem volt többé közönyös előtte. Lelki szemei előtt mindig csak ő lebegett. Az asztalnál, ha találkoztak, nem suttogta le többé szemeit, hanem gyakran oly révedezve csüngött rajta tekintete s ő oly elmerengve bámulta annak éjszotét szemeit...

A terem már benépesült.

A sétálóknak tarka seregében ott látta Andorunk a fővárosi intelligencia nagy részét, kik hangos kacaj s csevegés közt egymással vígan beszélgettek.

Az ünnepelesen föl s alá hullámzó tömeg, a monoklis, czikkerecs gavallérok tarka hullámaiban elvegyülve, szórakozottan sétáltak egy fiatal gavallér karján Gabrielle kisasszony.

Andor belépett.

— Ki ez a fiatal ember? — szólt egy éltes úriember Gundy úrhoz — előtttem egészen ismeretlen.

— Hja! barátom, sokan nem ismerik azt, pedig csak én mondhatnám meg, mily kincset találtam benne; ő — Kőfalvy Andor.

— Ah! Kőfalvy Andor! nem zsurnaliszta?

— No, az irodalommal is foglalkozik néha.

Andorunk közelgett Gabrielle felé. De menyire elbámult, midőn az oldalán sétáló Báthory Mukit fölismerte.

— Ah! Kőfalvy úr! ezt szeretem, hogy ön is megtisztelt bennünket — szólítja meg Gabrielle Andort.

— Nagysád jól tudja, hogy hálás köszönettel tartozom a Gundy családnak s első sorban nagysádnak — szólt kissé hízelt hangon Andor — tehát ez nem megtisztelés, hanem inkább kegye a Gundy családnak irántam, hogy e fényes körben megjelenhettem —

— Ugyan — vág szavába Gabrielle föl-kaczagva — még mindig a régi szerénység! De im, csak most veszem észre, hogy a vacsora vár bennünket. Hölgyeim! méltóztassanak! Kőfalvy úr, hiszem szives lesz ma a házi gazda szerepét elvállalni — s egy főhajtással az asztalhoz sietett Mukival, ki már úgyszólván türelmetlenül várta végét e komédiának, melylyel hölgye a fiatal embert kitüntette.

Vacsora alatt csak fokozódott a jókedv, mely tetőpontját érte el akkor, midőn a cigányok megérkeztek s rázendítettek a dalra.

Andor, ki az egész tetszését megnyerte ez alkalommal, szorgosan ügyelt mindenre, mi a házigazda szerepébe vág.

Vacsora után az arra kiszemelt tágas teremben tánczot rögtönztek.

Gabrielle jó kedvében volt, mely jókedv Andort is hasonlóra hangolta, ki több fiatal emberrel, köztük Dénessel s több nem tánczolóval kiült a verandára s vig poharazás között oly epedve, oly boldogan nézte, mint adják Gabrielét kézről-kézre, kinek arca a heves tánczban kipirult.

Szünet alatt a fiatalság Gabrielle köré sereglett s mindegyik vetélkedve igyekezett legelőször egy szavát elkapni. Gabrielle mindegyiket foglalkoztatta úgy a hogy, de úgy látszik, mintha alább hagyott volna jó kedvével, mert többször lehajta fejét, el-elgondolkodik, majd meg a verandán ülő Andorra tekint, kinek most már valóban jó kedve van.

Gabrielle mellett most is ott ül Báthory Muki, ki legyezőjét igyekszik hatalmába keríteni, miközben bohóságával, kifogyhatatlan szellemes ötleteivel iparkodik mulattatni a szép hölgyet.

— Andor! — szólítja meg Dénes — miért nem kéred föl te is Gabrielle ő nagyságát, talán nagyon unalmas is kezd már lenni neki Muki társalgása.

— Én? barátom!

— Persze te, no csak rajta!

— Nem érzek bátorságot magamban.

— Ej de gyáva vagy! nos —

— Jaj! csak azt ne mond, megyek már.

A cigány újra húzza s Muki virágos szavakban szíve minden érzelmeinek nyilvánításával mond köszönetet Gabrielle kegyességeért — ki büszkén, mintha nem is hallotta volna szavait, elbocsátja magától.

Gabrielle egyedül maradt.

— Ah! — s toppant lábaival — ez mégis bosszantó! Még csak felém se néz!

E pillanatban közeledik Andor, kinek a bor s tán Dénes szavai minden bátorságát föltűzelték.

— Szabad kérem nagysád — szól mélyen meghajolva Gabrielle előtt.

A társaság hullámzik, a fiatalság elszéled mellőlök s ők egyedül maradnak.

— Csakhogy egyszer ide is gondolt a mi Andorunk — válaszol neheztelő hangon Gabrielle s szemeit Andorra szegzi.

— Nagysád! nem hagyhattam a társaságot —

— Hahaha! ez is mentség, — kaczag föl oly hangon, mely Andor szívéig hatol.

— Nagysád! az Istenért! kész vagyok mindenre —

— Igen?!

S a cigány húzza keservesen.

Párszor körültánczolták a termet, a cigány egyszerre elhallgatott. Zúgott a terem a kitörő hangos örömtől...

Andor egyszer csak merően tekint Gabrielle szép szemeibe s azok a ragyogó csillagok nem bírtak megállani az égető tűzpár előtt. Leereszkedtek a hosszú selyempillák, hogy a szép nő senkit se vegyen észre a teremben, egyedül, háboríthatatlanul élvezze édes mergét azoknak a nyilaknak, melyek könnyelmű fejébe hatolva, megbontották agyát s elkábitva édes álomba ringatták.

Andor, mintha melegje volna, homlokát kezével végig simítja s a mint az ábrándozó szép nőre tekintett, mély sóhaj tört ki kebléből.

Andor mi lelt? gondolá magában. Eh!... s összeszorítá fogait.

Fejébe szállt szívének minden föltámadt érzése.

Sokáig bámulva nézett a szép hölgyre, azután hirtelen megrázkódott s szemének egyetlen mozdulatával odaintá a cigányt.

A barna primás hóna alá kapva hegedűjét, vigyorgó arccal állt meg Andor előtt; azután fölillant fekete arca, hátranézett bandájára s rákezdte esengve, rezegve, szivetrázó hangon:

„Rám sem nézett, mikor én őt megláttam“...

Gabrielle mintegy álmából fölriadva Andorra néz merőn, sokáig...

— Ezt te huzattad? — szólt hirtelen.

— Igen! éltem legboldogabb napjának emlékére...

— Köszönöm, köszönöm — suttogá s csak nézte, nézte az ifjut merőn, sokáig; azután hirtelen visszafordul s szilajon kiáltja:

— Vigat!

S elkezdte járni Andorral szépen, vígan, nem vette észre, hogy éjfélt már rég elmúlt. Csak járta, járta, s föltámadt benne az élvágy, a könnyelműség... Auróra már rég széthinté szelid fényét az égbolton, midőn Andor szobájába tért. Feje telve volt — zúgott, zúgott szüntelenül s ő e chaosban most oly boldognak érezte magát.

Nem gondolt többé haza édes anyjára, nem Boriskára. Miért is? hiszen ő gazdag, előkelő lesz!

(Folytatjuk.)

Gabona-árjegyzék.

Pécs szab. kir. városában 1891. évi június hó 13-án tartott hetivásárról.

Az árak métermázsánként számítottak.

Buza	) őszi	...	—	frt	—	—	frt	—
	) tavaszi	...	—	"	—	—	"	—
	) új	...	9	"	—	8	"	80

Kétszeres	) ó	...	8	"	40	8	"	20
	) új	...	8	"	10	8	"	—
Rosa	) ó	...	—	—	—	—	—	—
	) új	...	8	"	10	8	"	—
Árpa	) őszi	...	7	"	50	7	"	—
	) tavaszi	...	7	"	50	7	"	—
	) új	...	—	—	—	—	—	—
Zab	) őszi	...	—	—	—	—	—	frt
	) tavaszi	...	7	"	20	7	"	—
	) új	...	—	—	—	—	—	—
Repeze	)	...	—	—	—	—	—	—
Bükköny	) széna	...	7	"	30	7	"	—
Kukoricza	) ó	...	6	"	90	6	"	90
	) új	...	6	"	90	6	"	90
Széna	) ó	...	4	"	—	3	"	60
	) új	...	—	—	—	—	—	—
Szalma	)	...	2	"	40	2	"	20

Kínálat: közép (mintegy 300 gabonaköcsi volt a piacon.)

NYILT-TÉR.)*

Med. Univ.

Dr. Wallerstein Bódog

szülész, nő- és gyermekorvos

rendel d. e. 11—12-ig d. u. 2—3-ig

a Hochrein-féle ház I. emeletén.

(Majláth-tér.)

Rendelő óra fogorvosi műtéteknek (mindennemű fogtömések és foghuzás cocainnal vagy a nélkül) d. u. 3—5-ig.

RIBAY

„Nemzeti kávéháza“
PÉCSETT.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, miszerint **f. hó 20-tól kezdve saját termelésű**

kis-szkóki óboraimat

palaczkozva kávéházamban elárusítom.

*) Ezen rovat alatt megjelentekért nem vállal felelősséget A szerk.

Laptulajdonos:

NAGY FERENCZ.

Felelős szerkesztő:

HAKSCH LAJOS.

Hirdetések:

DADOGÁS

Budapest, Podmaniczky-utca 15. sz. a. tanfolyamokat tartok dagogók számára. — Prospectus díjmentes. Presting, beszédgyógyintézeteti igazgató. Kiváratra ellátás.

Höfler testvérek és társaságában Pécsen

10 timár-inas

dijazás mellett azonnal alkalmazást nyerhet.

Kitünő minőségű Palaezk-borok

Ludwig János pinczejéből:
PÉCSI ASZTALI FEHÉR

és
VILLÁNYI VÖRÖS BOROK

legjutányosabb áron kaptók:

Nick Károly és
Tiglmán Alajos

urak kereskedésében, úgy

Király-utca 39. sz. házban.

1842. sz.

1891.

Árverési hirdetmény.

A dárdai kir. jbir. mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Ig. Spitter és Nikoloburger dardai lakos végrehajthatónak. Graner Teréz és Frey Armin csuzai lakos végrehajthatást szenvedett elleni 120 frt tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajthatási ügyében a dárdai kir. járásbíró területén levő Csuzai községben fekvő a csuzai 554 sz. tlvben felvett 75 hrsz. 50. sz. házra az árverés 1000 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendeltetik és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1891. évi augusztus hó 25. napján d. e. 10. órakor Csuzai községben a jegyzői irodában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áról is eladtni fog

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 100 frtot készpénzben, vagy az 1881. 60. t.-cz. 42. §-ban jelzett árfolyam-mal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Dárdán, 1891. évi április hó 8-dik napján a kir. jbiróság mint tlvkvi hatóság.

Balaskó János,
kir. járásbíró.

TEKE-, BÚTOR- ÉS ÉPÜLET-ASZTALOS

Pécsett,
Árpád-utca 37. szám.

DOMJÁN OTTMÁR

készít és raktáron tart

uj tekeasztalokat.

Elvállalja ezeknek megújítását; ajánlja magát épület-munkák elkészítésére; ugyszintén:

ebédlő- és hálószoba-berendezések készen kaphatók,

a szolid és korszerű izlésnek megfelelőleg.

Megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Van szerencsém a n. t. közönség becses figyelmébe ajánlani

fog-technikai műfermemet

a hol egyes fogak és egész fogsorok arany, platina és kauesuk foglaltvánnyal e legujabb szerkezet szerint elkészítetnek.

Nemkülönben ajánlom magamat

fogak blombirozására

valamint minden e szakmába vágó műveletek elvégzésére.

Girardi József

fog technikus.

Pécsett, Apáca-utca 19. sz.

Ribáry egyetemes világtörténete képekkel illusztrált 8. félévazonkötetben Brehm állattana (német) festett képekkel illusztrált 6. egészvázson kötetben „Az osztrák-magyar monarchia irásiban és képben“ képekkel illusztrált 6- zöld diszkötésben föltötte jutányosan eladó.

A könyvek megtekinthetők és a föltételek megtudhatók T a i z s J ó z s e f ú r könyvnyomdájában.

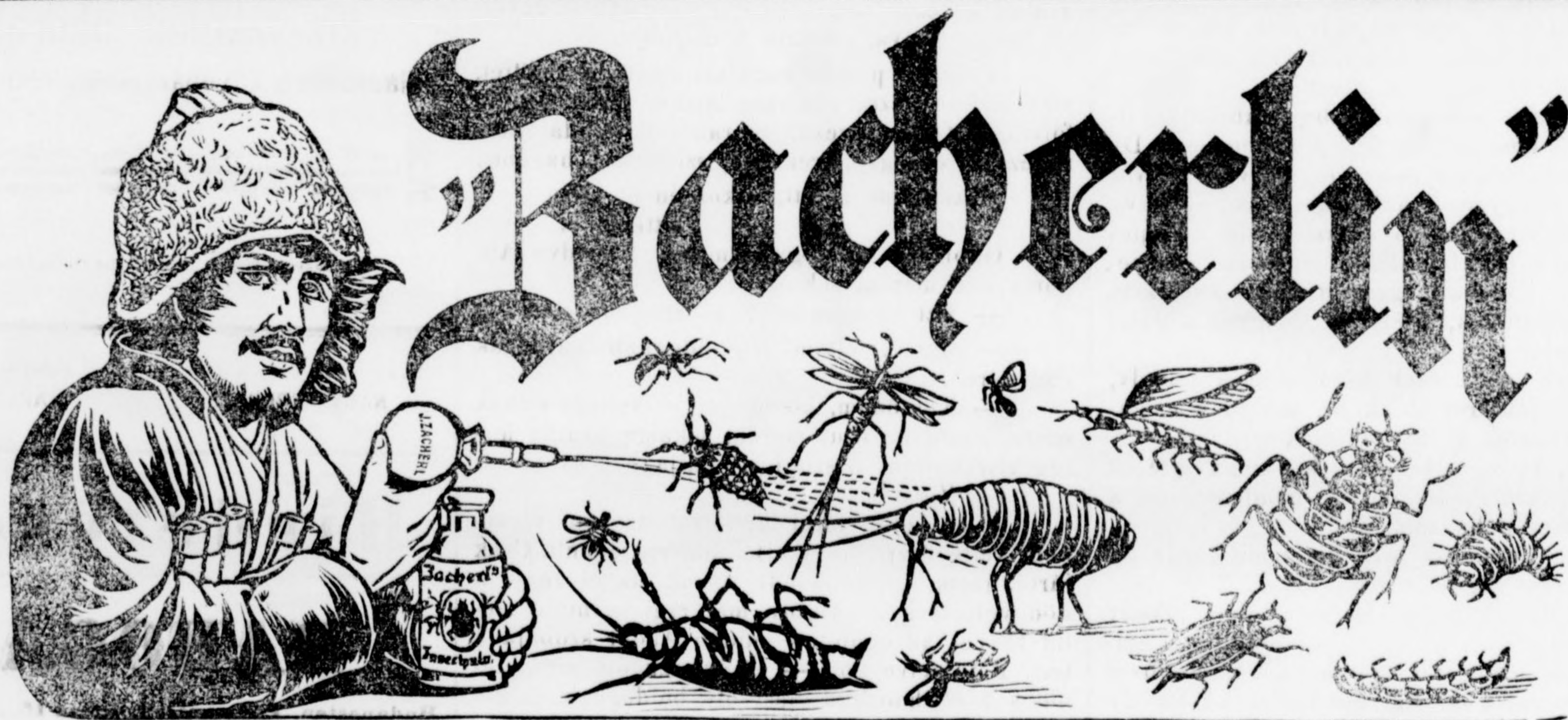
„Magyar Király“ szálloda.

Aloított ajánlom, csinosan és kényelemmel ellátott szálló-szobáimat, újonnan berendezett éttermemet, a hol izletes ételek és kitünő italok nyújtatnak pontos kiszolgálás mellett, nemkülönben: kávéházi helyiségeimet a n. t. közönségnek becses figyelmébe.

Kiváló tisztelettel

Zsilinszky Lajos,

vendéglős.

a legkitünőbb szer minden féreg ellen!

Ezen kiváló különlegesség meglepő erővel és gyorsasággal megsemmisíti a férgeket lakásokban, konyhákban és szállodákban, valamint házi állatainkon istállóknban, növényeken melegházakban és kertekben. Valódi csak eredeti palaezkokban névaláírással és védjegygyel ellátva árultatik A mely por papírban méretik az sohasem „Zacherl“ különlegesség!

Valódi kapható: Pécsett: Spitzer Sándor fia, Reeh Vilmos özvegye, Eizer János, Alt és Böhm, Reinfeld A., Raab Gábor, Obetko K., Simon János, Sipőcz István, Lill János, Lill István, Gyimóthy Gyula, Herdlein Lajos, Blauhorn Izidor, Berecz Károly, Bayer Ferencz, Bachmayer Henrik, Grünhut és Hirschler, Dobszay Antal, Hollósy Adolf, Mautner Mór, Leichtner Mór, Zach Károly, Klobucsár M. Kacsokovics Jenő, Nick Károly, Spitzer Jakab, Strauszer I., Wallerstein R., Weber Ferencz, Wertheimer Ch., Zsivánovits Károlynál.

Pécsváradon: Dvorszky Bélánál.

Mohács-on: Auber N. J. Preszlmayer A., Freund és társa, Bachrach Győző, Stanzinger Gyula, Toldy Ignácznál.

Szigetvárott: Ocsodai Gusztáv, Fried Dávid, Salamon Gyula, Szalay Józsefnél.

Siklóson: Paunz Géza, Kirschner Mór, Bárány Sándor és társa, Weingoldner Jakab, Petrás József, Szentgyörgyi Mórnál.

Villányon: Vorlicsek és Varga üzletében.

LE GRIFFON

a legjobb szivarkapapír

kapható **Alt és Böhm** kereskedésében Pécsen.

Egy 3 lakásból álló új ház

kellemes fekvéssel, üzlet felállításra alkalmas, Pécsen, családi körülmények miatt minden órán **eladó**. Bővebbet tulajdonos Takács Józsefnél, Virág-utca 13. szám.

Univ. Med.

dr. Löwy Ignác

Király-utca 31.

A nagyérdemű közönség becses tudomására adja, hogy nála mindennemű **fogászati műveletek** a tudomány legújabb vívmányai szerinti végeztetnek, u. m.: **fogtömések**, még pedig nemcsak korona, hanem **gyök-tömések is, foghuzások, rendellenes fogak szabályozása, műfogak beillesztése** stb.

Árak mérsékeltek.

A végzett műtétek tartósságáért garancia vállalatik.

2213. sz.

1891.

Árverési hirdetmény.

A dárдай kir. járásbírósa mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Dr. Kiss Emil dárдай ügyvéd végrehajthatónak Bosnyák Gyula bolmányi lakos végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében a dárдай kir. járásbírósa területén levő Bolmány község határában fekvő a bolmányi 218. sz. tkjvben felvett 111. hszsz. 47. sz. ház, belsősegre 265 frt, nyanyottani 647 hszsz. fekvőségre 162 frt, az 1036. hszsz. fekvőségre 82 frtban az árverést ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1891. évi augusztus hó 17. napján d. e. 10 órakor Bolmány községben a bíró lakásán megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási árban alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozők tartoznak az ingatlanok becsarának 10%-át, vagyis 26 frt 50 kr. 16 frt 20 kr. és 8 frt 20 krt készpénzben vagy az 1881. LX. törvény-czik 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Pécsen, 1891. évi május 7-én. A dárдай kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság.

Balaskó János,

kir. bíró.

1670. sz.
1890.

Árverési hirdetmény.

A dárдай kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Rosenzveig Lipót batinai lakos végrehajthatónak Balatinácz Stipán hg.-mároki lakos végrehajtást szenvedett elleni 186 frt 95 kr. tőkekövetelés s jár. iránti végrehajtási ügyében a dárдай kir. járásbírósa területén levő Hg.-márok községben fekvő a hg.-mároki 384^a sz. tkvben felvett 21. hszsz. és 1814 hszsz. fekvőségekre, az 1881. évi 60. t. cz. 165. §-a alkalmazása mellett egészben és pedig a 21. hszsz. 14. sz. ház, belsősegre 420 frt az 1814. hszsz. fekvőségekre 40 frt, a 1783. h. sz. sz. alatt fekvőség alperest illető felére 128 frtban az árverés ezennel megállapított kikiáltási árban elrendeltetik, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1891. évi hó augusztus hó 18-án d. e. 10 órakor Hg.-márok községben a bíró lakásán megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási árban alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozők tartoznak az ingatlanok becsarának 10%-át vagyis 42 frt, 4 frt és 12 frt 80 kr. készpénzben, vagy az 1881. LX. törvény-czik 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Dárdán a kir. járásbírósa, mint telekkönyvi hatóságnál, 1891. évi március hó 31. napján.

Balaskó János,

kir. járásbíró.

Egy jó házból való fiu

tanonczul

azonnal felvétetik

Lill István

fűszerkereskedésében Pécsen futca 6. sz.

Birtok eladás.

Pécsről 35 percnyire fekvő két egymás mellett levő

birtok,

gazdasági épületekkel együtt, örök áron eladó.

Az egyik birtok nagysága **160 hold** a másiké **180 hold.**

Bővebb fölvilágosítás a kiadóhivatalban kapható.

2120. sz.

1891.

Árverési hirdetmény.

A dárдай kir. járásbírósa mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Filakov Manda bodolyai lakos végrehajthatónak Martinov Márkó darázsai lakos végrehajtást szenvedett elleni 40 frt tőke követelés s jár. iránti végrehajtási ügyében a dárдай kir. járásbírósa területén levő Darázs községben fekvő a darázsai 478. számú tkvben felvett 1872 hszsz. fekvőségre 22 frt a 2759. hszsz. fekvőségre 130 frt, a 2761. hszsz. fekvőségre 102 frt, a 2764. hszsz. fekvőségre 140 frt, a 2766. hszsz. fekvőségre pedig 62 frtban az árverés ezennel megállapított kikiáltási árban elrendeltetik és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1891. évi augusztus hó 21. napján d. e. 10 órakor Darázs községben a jegyzői irodában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási árban alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozők tartoznak az ingatlanok becsarának 10 %-át, vagyis 2 frt 20 kr. 13 frt 10 frt 20 kr. 14 frt és 6 frt 20 kr. készpénzben vagy az 1881. 60. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. november 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni avagy az 1881. 60. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Dárdán a kir. járásbírósa mint tkvi hatóságnál 1891. évi május hó 4. napján.

Balaskó János,

kir. bíró.

Orvosi bizonylatok

„MARGIT“

gyógyforrásról

„MAGYAR SELTERS“

Előnyös tulajdonsága valamennyi szikéleges vizek között, — vegyi alkotásának szerkesztés és összetétele kevés szén-sav, de gazdag, félig kötött szén-sav tartalma.

Dr. Korányi Frigyes egyetemi tanár és kir. tanácsos. Jó hatásnak találtam a légutak és gyomorváltószervek hurutos bántalmainál a Seltersi-Radeini-, Vichy- stb. vizektől különbözőbb csekélyebb szén-sav tartalmánál fogva s azért véresek lehetőségénél, vagy ahol a vérkeringési szervek izgatásától kell tartani, a szén-sav-dúsabb vizek fölött előnyvel bír.

Dr. Gebhardt Lajos egyetemi tanár a Rókus-kórház igazgatója: Kiválóan jó hatásnak bizonyult a légző-, emésztő- és vizelelőszervek hurutos bántalmainál olyannyira, hogy jelenleg rokonalkatu más ásványvíz kórházunkban alig rendeltek. — csekély szabad szén-sav tartalmánál fogva oly esetekben is sikeresen alkalmazzuk, a melyekben a seltersi-, giesshübli-, gleichenbergi vizeknek használata határozottan káros volna.

Dr. Navratil Imre egyet. tanár: Torok-, gége-, légcső- és hörbetegségben igen jó, kiváló hatást pedig akkor gyakorolt, ha az említett szervek bántalmával rokon természetű gyomorba-j volt jelen.

Dr. Poór Imre egyetemi tanár: Gége-, tüdő-, gyomor- vizelelőszervek hurutját szintúgy oszlatja.

Ez időszerint Európa legelső s leglátogatottabb **tüdőbeteg-klimatikus gyógyintézete:**

GÖRBERSDORF

a „Margit“-forrás gyógyhatásáról: — Sokoldalú legkedvezőbb eredmények alapján, melyeket én gyógyintézetemben a „Mar-

git“-forrás gyógyvizet alkalmazása által a légutak idült hurutos bántalmainál tapasztaltam, hivatva érzem magamat ezen betegek által kedvesen fogyasztott és jól tűrt gyógyvizet a **legsürgősebben** ajánlani.

Dr. Kétly Lároly egyet. tanár: Légző-, emésztő-szervek, hurutos bántalmainál jó eredménnyel alkalmaztam, seltersi-, gleichenbergi-, Giesshübli vizek fölött kisebb szén-sav tartalmánál fogva előnyvel bír.

Dr. Barbás József Rókus- kórházi főorvos: Légcső-, emésztő- és vizelelőszervek hurutos bántalmainál bátran versenyez a külföldi szikéleges ásványvizekkel.

Dr. Bamberger Henrik egyetemi tanár, udvari tanácsos. Légző-, emésztő-szervek idült hurutjainál tapasztalt eredmény bizonyítja, hogy gyógyhatásban teljesen azonos a seltersi-, giesshübli- és Vichy-vizekkel.

Dr. Duchek András egyetemi tanár, udvari tanácsos: Összetétele és kellemes ízénél fogva ajánlható a légző- és emésztő-szervek kórállapotainál.

Görbersdorf, 1879. március 18-án.

Dr. Römpler Tódor.

»MARGIT« borral használva a legegészségesebb ital!

Kizárólagos főraktár

Édeskuty L.

cs. és kir. és szerb kir. udv. ásványvíz-szállító-nál, Budapest, Erzsébet-tér 8. sz.

Ugyisintén kapható minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

Állam érem
haladás- és versenyképességért.

Kiállítási aranyérem
szép és jó munkaért.

SCHÖNWALD IMRE

ékszerész.

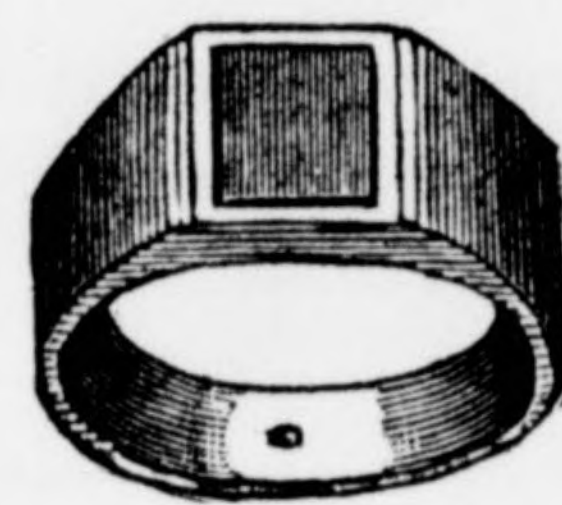
PÉCSETT.

órák.

Főüzlet: Király-(fő)utca, a „Hattyu“-épületben.

Saját gyártmányu ékszerek és aranyárak.

Legszebb valódi ezüst étszerek, asztali állványok, gyümölcstartók, kenyérfosarak, zongora-gyertyatartók, visitierek stb. legnagyobb választékban.

Gyémánt- és nemes opálékszerek, karkötők, gyűrűk, fülbevalók, arany és ezüst bijoux, aranylánczok, uri és női aranyórák csinos és legújabb divatu kiállításban, eredeti gyári árban kaphatók.

Chinaezüst-árak

egészen elkülönítve legnagyobb választékban vannak raktáron és gyári áron adatnak el.

* * *

Optikai tárgyak legnagyobb választékban, u. m.: minden szemhez alkalmas legjobb

orrszorítók, szemüvegek

arany, ezüst, alany és egyéb különféle legújabb és kellemesen ülő foglalatokban, továbbá iránytűk, Aneroid lég-sulymérők bő beosztással (magyar foksorral), nemkülönben fürdő-, szoba-, ablak- és orvosi (láz) hőmérők, színházi látcsövek, lorgnettek stb.

Jegyzet: Szemüvegeimben levő üvegek orvosi előírás szerint a legtisztább és legkeményebb, direkte optikai célokra készült üvegekből vannak.

Ezeken kívül nagy raktárt tartok minden szemhez alkalmas valódi legjobb hegyi-jegecz szemüvegek- és orrszorítókból.

Ifj. Buday Pécs

Ajánlja a legdúsabban fölszerelt *festék-raktárát* és pedig mindenemü dörzsölt *olajfestékek*, *butor-lak*, *olajok*, *brunolin-politur*, és *bőr-lakkot*, továbbá mindenféle kőmives *meszelő* és festő *ecseteket*, a legkitünőbb minőségű *borostyán padló-lakkot* és főleg különösen ajánlom a francia *parketta fénymázat* minden színben, ugy a valódi angol *Nobles* és *Hoare kocsilakkot* melyek csak is *egyedüli raktára* nálam van.

Egyuttal elvállal mindennemü *templom-, dísz- és szoba-*, valamint *czégfestési* munkálatokat, ugy szintén *épületi ajtó* és *ablakok mázolását* és *fényezését* a finomabb és legszolidabb kivitelekben *igen olcsó árak mellett*.

Megrendelések *helyben*, ugy *vidékre* igen pontosan és gyorsan eszközöztetnek.

Tisztelettel
ifj. Buday,
Pécs, Széchenyi-tér 10. sz.

Ő fölsége bevonulása
alkalmára a *Majláth-téren* felállítandó
tribün-ülésekre
előjegyezhetni
Biseniusnál
Király-utca 1. szám.
Árak: 2 frt, 1 frt 50 kr., 1 frt és 50 kr.
A jegyek a felvonulás valamint a visszautazás alkalmára is érvényesek.

2 új ház eladó.

Pécsett, Szigeti külv. Alajos-utczában fekvő

3. és 4. számú új házak
szabad kézből, előnyös föltételek mellett, eladók.

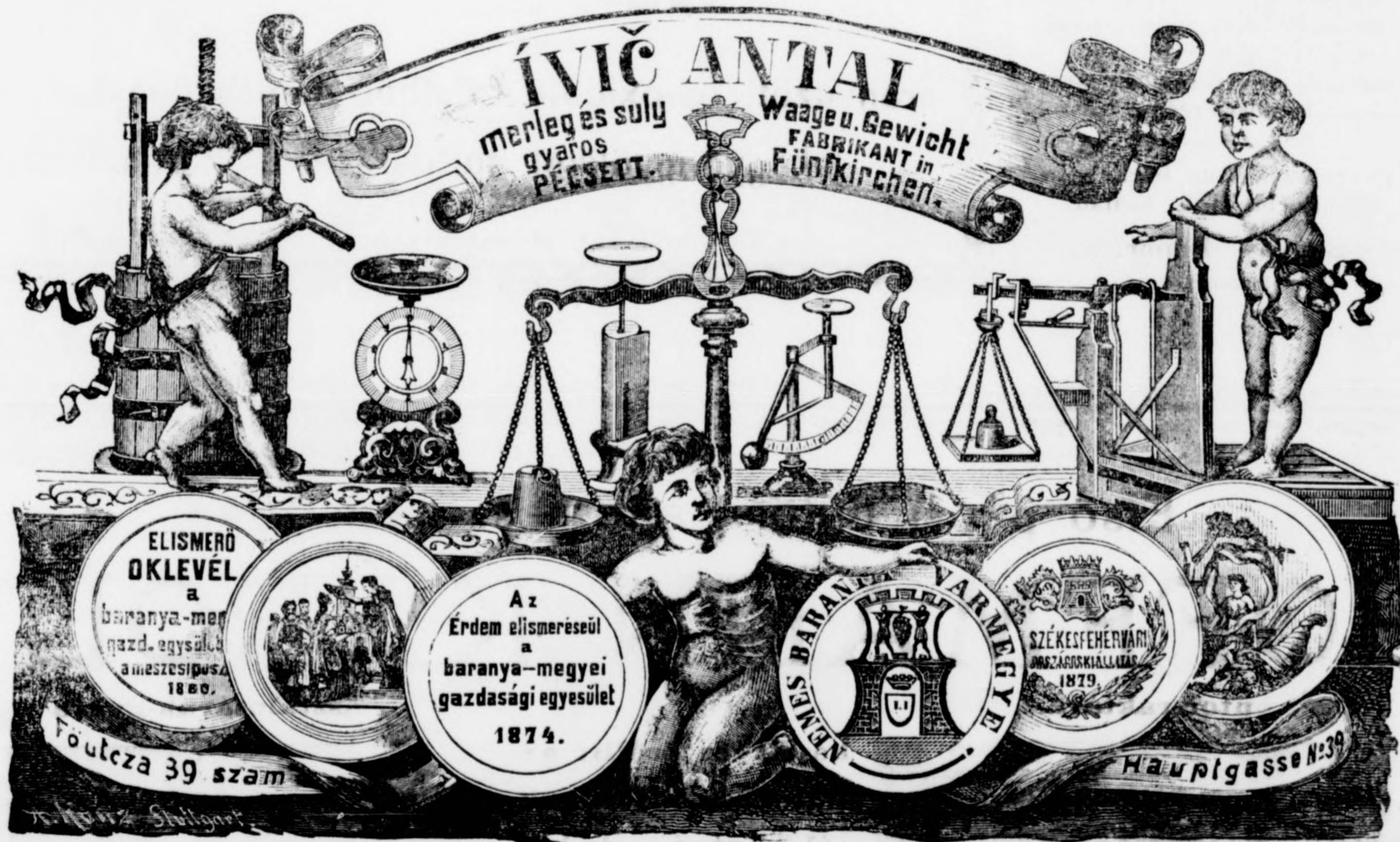
Értekezhetni a szigt. külv. kis király-utca 9. sz. házban lakó tulajdonosnál.

Arany-, ezüst- és bronzérmekkel
kitüntetve.

Készít minden e szakmába vágó munkát a legjobban és gyorsan olcsó árért.

Készít minden e szakmába vágó munkát a legjobban és gyorsan olcsó árért.

ZSOLNAY IMRE butorraktára és műhelye
(tetemesen nagyobbitva)
PÉCSETT **Ferencziek-utca II. szám.**
(A pécsi edénygyár raktár ugyanott.)

Nagy választékban teljes és stilszerű berendezett **alvó-, dísz- és ebédlő-szobák**, mindennemü fa-, vas- és kárpitozott bútorok, képek, tükrök, függönyök, függönytartók, és minden e szakmába vágó cikkek.

Abban a helyzetben vagyok, hogy **bútorvásárlások** nálam ép oly jutányosan eszközölhetők, mint Budapesten vagy Bécsben.

Vendéglő-eladás!

Pécsett, irgalmasok-utca 8. sz. a. lévő
a **Prófétához** czimzett ven-
dégő helyiségek,

felszereléssel együtt, azonnal eladók vagy eset-
leg bérbeadók.

Közelebbi föltételek az **Európa kávéház-**
ban megtudhatók.

sz. 1793.
tk. 1891.

Árverési hirdetmény.

A pécsi kir. törvényszék mint tlkvi hatóság közhírré teszi, hogy Geiszt Katalin — mint kis-
koru Geiszt Etelka term. és törv. gyámja vég-
rehajtatónak Uglár István végrehajtást szen-
vedő elleni 25 frt tőkekövetelés és járulékai
iránti végrehajtási ügyében a pécsi kir. jbiróság
területén levő Pécs sz. kir. város határában fekvő
a pécsi 4772. sz. tjkvben fölvetett 3314. hrsz.
552. sz. házra és udvartérre az árverést 600 frt-
ban ezen-nel megállapított kikiáltási árban el-
rendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan
az 1891 évi július hó 8. napján délelőtt 10.
órákor a pécsi kir. törvényszék árverési
helyiségében (földszint) megtartandó nyilvános
árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is
eladatni fog.

Arverezni srándékozók tartoznak az ingat-
lan becsarának 10 százalékát, vagyis 60 frttot
készpénzben, avagy az 1881. évi 60. t. cz. 42. §
ban jelzett árfolyammalszámított és az 1881. évi
nov. hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügymi-
nisteri rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes
értékpapirban a kiküldöttkéhez letenni, avagy
az 1881. évi 60. t. cz. 170. §-a értelmében a
bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezésé-
ről kiállított szabályszerű elismervényt átszol-
gáltatni.

A pécsi kir. törvényszék mint telekkönyvi
hatóság 1891. évi február hó 3-ik napján.

Bogyay Pongrácz,
kir. törvényszéki bír.

Legszebb és legnagyobb választékban

sirkövek

a legjutányosabb árért, kaphatók

Piáček Károly

kőfaragónál

Pécsett, fő-utca 1. szám.

Engeszer Miklós

ékszerész és órás

Pécsett, Király-utca a „Hajó“ átellenében

ajánlja ujonan érkezett

magyar díszékszereit

aranyozott és oxidált ezüstből, nemeskövekkel u. m. opál-
lal, gyöngyökkel, turkiszszel és korállal díszítve.

Első pécsi butor-, ajtó- és ablak-gyár

HOFFMANN KÁROLY

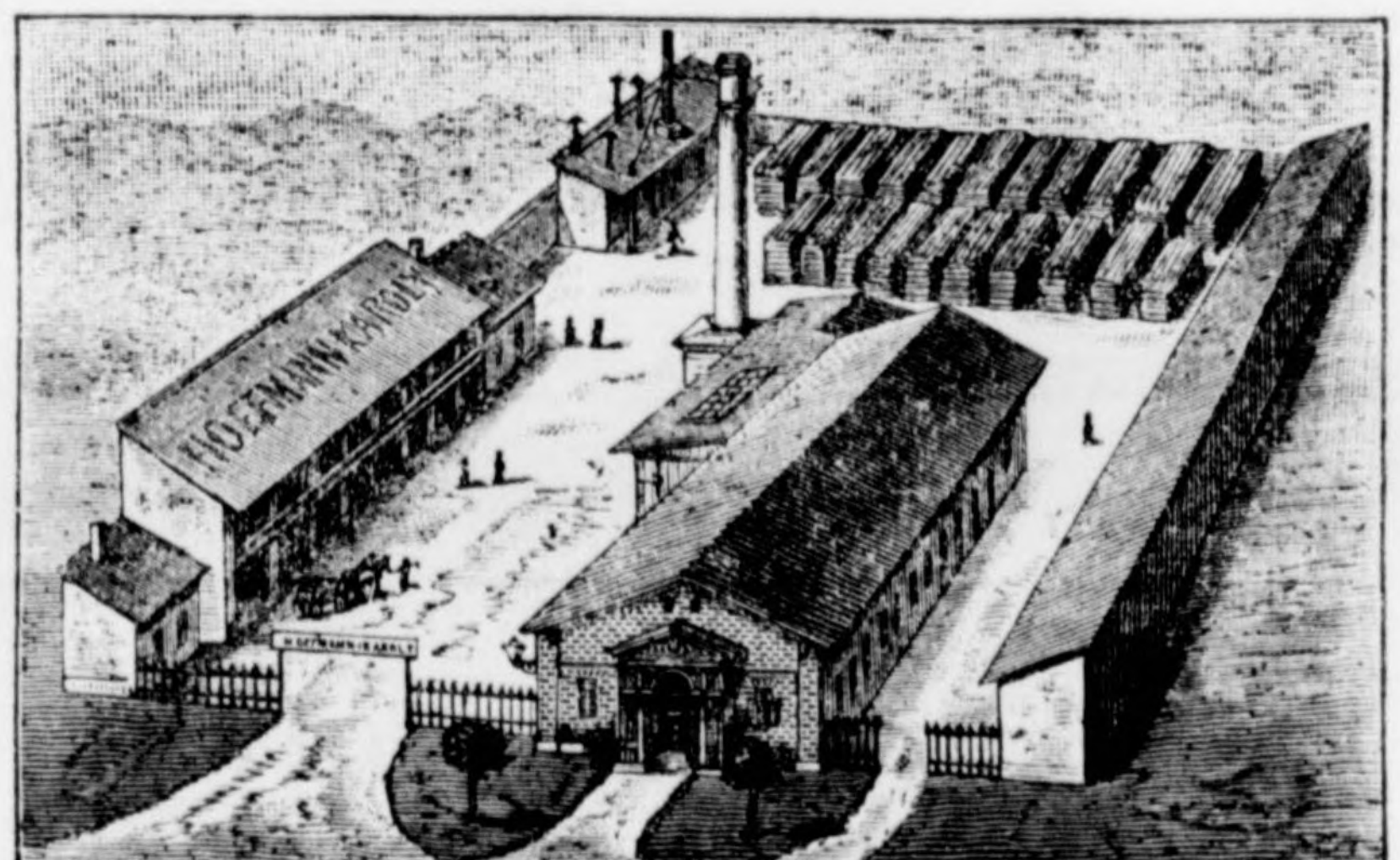
butor-raktára.

asztalosárúk-gyára

óposta-utca 14. szám.

készít és szállít az
épület- és butor-szak-
mába vágó minden-
nemű fa-munkákat a
legjobb minőségű
anyagból, állandó,
gyakorlott munká-
sokkal és a legjobb
gépekkel.

siklósi-utca 33. szám.

Nagy raktár mindennemű
fa- és kárpitozott butorokból, valamint székekből hajlitott fából és vasbutorból.

Butorszállítás saját párnázott zárt kocsikban.

Kétszárnyu ajtók 1-25 széles, 2-50 magas
Keresztajtók 0-90 " 2-10 "
Árnyékszék- és kamaraajtók 0-70 " 1-90 "

Ablakok bel- és külső szárnyal 1-00 szél. 2-00 mag.
" bel- és külső szárnya befelé nyíló 1-00 " 2-00 "
Ablakok bel- vagy külső szárnyal 1-00 " 2-00 "
Árnyékszék- és kamara-ablakok 30 cm. széles 60 cm. mag.

A legolcsóbb árak mellett mindenkor készletben tartatnak.

Költségvetések a legnagyobb készséggel készíttetnek.

EMLÉK-LAP

a pécsi székesegyház fölszentelése alkalmából.

A „PÉCSI FIGYELŐ“ melléklete.

A pécsi székesegyház fölszentelésére.

Csodás érzéssel elmereng a sziv
Zúgó harangok ünnepi dalán,
Kél benne szent, magasztos sejtelem:
Az Ur a földre jó le most talán...
A nép remegve, leborulva vár,
S tisztult lélekkel Őt fogadni kész,
Hogy általadja, a mit alkotott
Művész keze és fejlett emberész.

Az eszme, mit a költő megdalolt,
Az álom, mit a művész álmodott,
Im' megvalósult annyi év után,
S megtestesülve ölte alakot.
A nagy remekmű végre létrejött
S az Urnak fényes háza készen áll,
Templomba ezrivel tolong a nép,
Élén a főpapokkal egy király

Az égre tör a szent zsolozsmaal,
A tömjénfüst s magasztos, hó ima,
Oh hála, hála néked Istenünk,
Hogy elkészült hű néped temploma.
E munkát egyesülten alkotá
A művészelme s edzett férfikar,
Hirdetve: annyi vész közt hű maradt,
S Istent imádni tud még a magyar!

És megujul a régi látomány,
A jeruzsálemi dicső napok,
A régi templom eltűnt, romba dől,
Az új dicsőbben, fényesbben ragyog.
A hálás sziv örömmel eltelik,
Van újra, újra fényes templomunk,
Hol Tőled új kegyelmet kérhetünk,
S a régiekért hálát adhatunk!

Ott hűtelen lett, elpártolt a nép,
Megölve üdvözítő Istenét...
Itt hű marad, imád és lelkesül
Vészben, viharban rendületlenül!
Már fölemelve esküre kezünk,
Örökre buzgó gyermekid leszünk!
Esküket hirdeti a kéz, a kar:
Istent imádni tud még a magyar!

Zoltán Vilmos.

A mi székesegyházunk.

A pécsi egyházmegye minden tagja büszkén vallja „a mienk“-nek azt a székesegyházat, mely kilencz évi építkezés által mint ez ország templomainak egyik legszebbike hívja föl a bámulók figyelmét, s mint széles e hazában az egyedüli tiszta román-styllü templom, a szakértők érdeklődését is méltán magára vonja.

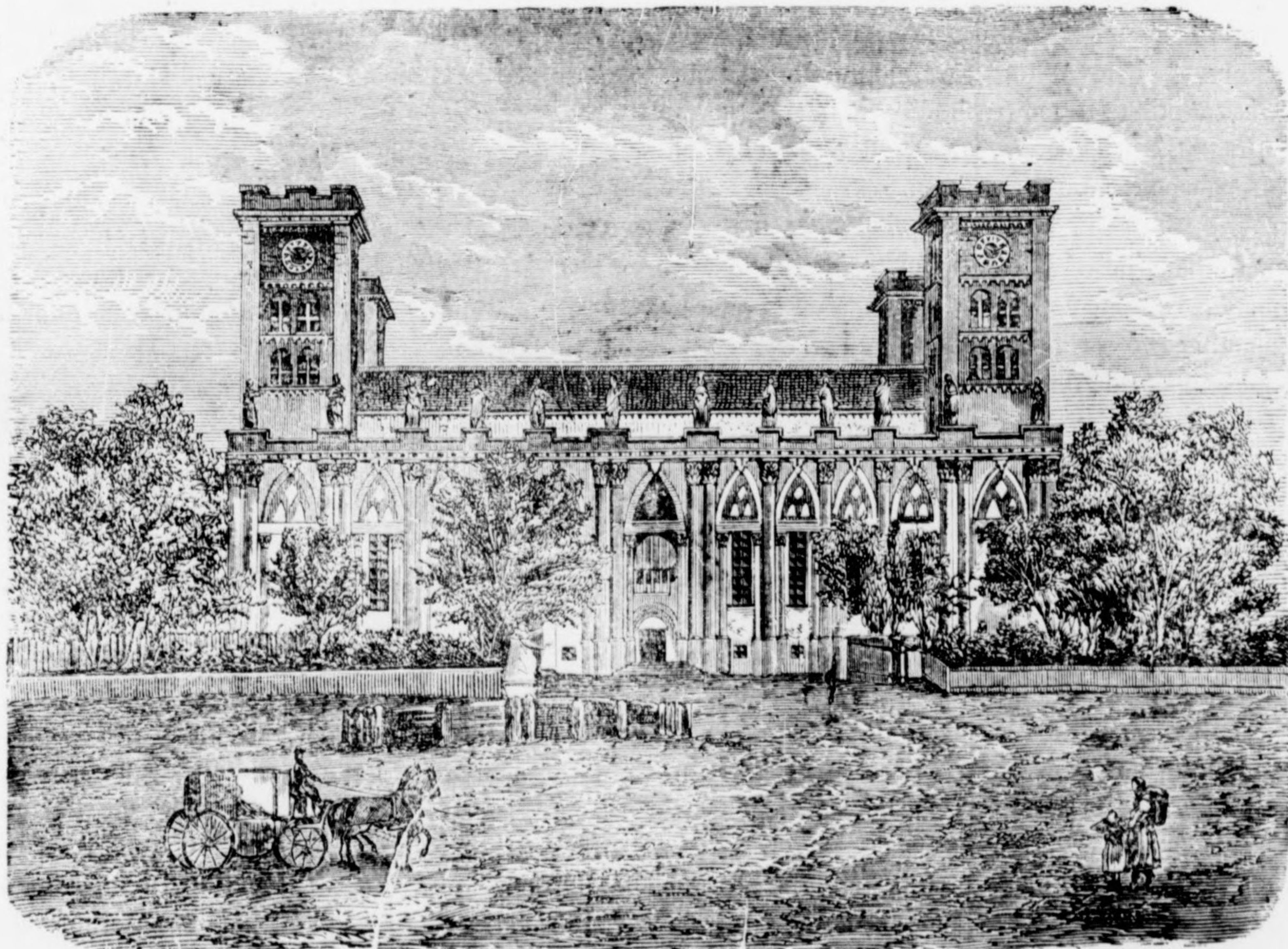
Hosszu idő kellett hozzá, míg a végbement átalakítások folytán jelen fényében pompázhatik, de meg is látszanak rajta a szakadatlan munkának nyomai; — nem egyszerű javítás, hanem gyökeres átalakítás tette azzá, a mi.

E hosszu idő alatt ujjáépítője, Schmidt Frigyes báró a sir mélyébe került, Simor János hercegprimás, kinek a fölszentelést ígérete szerint vezetnie kellett volna, szintén kikérült az élők sorából. Az élők befejezték azt, a mit egy építészterv lángelme tervezett, s a boldogult hercegprimás már csak az égből küldheti áldását a hívőkre. A templom má-

tól fogva nyitva áll mindenki számára, kit a hitbuzgóság, vagy a szépművészetek iránti érzék vezet az Isten nagyobb dicsőségére emelt csarnokokba.

Ő Fölsége a magyarok apostoli királya, a jelenleg itt tartózkodó főherczegek, főpapok és

főurak, az állam magasabb rangu hivatalnokai és a többi ide özönlött idegenek mind a pécsi székesegyház fölszentelési ünnepének fényét emelni vannak hivatva. Eljöttek, hogy dicsőítsék a legfőbb urat, az Istent, és élvezzék a szépművészetek lélekemelő hatalmát.

A székesegyház 1867-ben. — Egykoru rajz után.

A dóm története.

Körülbelül nyolczszáz év múlt el azóta, hogy a pécsi székesegyház falai között először hirdették az Isten ígését, de még soha sem látott oly pompát a templom négy fala, mint a jelen alkalommal.

Több század viharát állotta ki e székesegyház, pusztított rajta a tűz és az ellenséges hadak, tönkretették régi szépségét a kontár javítók ügyetlen kezei, de most újra itt áll előttünk mintegy ujjászületve, hogy hirdesse az Isten örök dicsőségét.

Hogy e templomot ki tervezte, mikor építette, arról semmiféle írott emlék nem tanuskodik. A mit keletke-

zésére nézve mondhatunk, az csak tiszta vélemény, de határozott történelmi alappal nem bír.

Szt. István király már 1009-ben alapított Pécs püspökséget és egyházat, de ekkor még csak azon öt templom közül állhatott fenn egyik-másik, melyekről az ősi Sopiane városát a IX. században Quinqueecclesiae-nek nevezték. Az a régi székesegyház, melyet már szt. István király kezdett építeni és Péter fejezett be, s a hol Salamon királyt Géza herceg harmadikban megkoronáztatta, nagy valószínűséggel nem ugyanazonos a mostanival, mert az az említett koronázás alkalmával (1076) a történetírók szerint teljesen leégett. (Ezt lehetségesnek kell elismernünk, ha tekintetbe vesszük az építkezés akkori módját, mikor az épületeket jobbra farrészekből alkották.) Ezenkívül a székesegyház előtti tér egyenetelésekor — Henszlmann Imre szerint — egy régi templom alapfalaira akadtak, melyek a püspöki laktól a mostani déli kapuig terjedtek. Ezen templom megtalált régi oszlop-törödékei megfelelnek a Szt. István és Péter idejében divó ó-keresztény építési módoknak. Ezekből következtetve valószínűleg ez volt az a templom, melyet Szt. István kezdett építeni, s melyben állítólag Péter eltemettetett. Különben az sem lehetetlen, hogy a székesegyház egy része, legvalószínűbben az altemplom a Péter által készített templomnak maradványa.

A mostani székesegyháznak alapkövét a XII. század utolsó tizedeiben teheték le, a szobordiszítések pedig a következő század végén készíthették.

A templom későbbi sorsára nézve tudva van, hogy 1335-ben a fő-apsist (szentélyt) magasabbra emelték, két nagy ablakkal látták el, a templomot beboltozták, s a mostani Mária és Jézus szt. szive kápolnákkal kibővítették az északi tornyok között, a melyek erősítésül is szolgáltak, a mennyeiben a boltozat a lapos fedélre szánt falakat szétnyomni kezdte. A következő századokban némi újabb füstések és faldiszítések kerültek a templom falaira, különösen Zsigmond püspök alatt, ki azokat egy Jakab nevű benézéssel pappal kifüstötte.

A törökök 1526-ban a várost fölgyújtották, azonban a székesegyház sértetlenül megmaradt. A városnak a törökök által való elfoglalása után a templomot másfél századon át profán célokra használták, de nem állónak, mint sokan állítják, mert a falakra a Kórából vett mondatokat vésték föl, a mik arról tanuskodnak, hogy székesegyházunk az időben török-iskola volt. Midőn Pécs 1686-ban a töröktől visszavették, a templomot annak módja szerint újra felszentelték s a középhajót, Radonay Mátyás püspök idejében dongaföldézzel látták el.

Később 1704-ben a templomot újra nagy baj érte: a Pécs tájékon portyázó kurucok fölgyújtották, a minek következtében a tető is leszakadt. Az imiggy újra pusztulásnak induló templomot Nesselrode püspök ismét helyreállította, de már az akkori kor izlése szerint.

Utolsó építészeti átalakítását a székesegyháznak e század elején vették munkába Király József pécsi püspök alatt. A restaurálást (1805 től 1825-ig) Pollák J. pesti építő végezte. Ekkor a tornyokat, melyek ezideig tompa-szögbe menő tetőzettel bírtak, csonkán lecsapták, a két déli oldal közé magas falat húztak, s ezáltal megalakították a déli oldalon levő kápolnákat főleg azért, hogy a székesegyház oldalfalainak, melyek már-már ledőléssel fenyegették az épületet, hatalmas támasztékaul szolgáljanak. Ezen déli falra helyezték el Girk György püspök idejében a Bartalits pécsi szobrász által készített 4 méter magas 12 apostol szobrot, a mely szobrok ma a papnevelő-intézet kertjében láthatók.

A székesegyház eredeti stíljé a basilika építészeti módor volt, azonban ennek már az építés idejekor sem felelt meg az a négy torony, melyek a templom testétől különülve, annak négy sarkán igazi magyar stíljben épültek, megfelelve azon hadászati célnak, melynek akkor a székesegyház körül levő térség, mint fellegvár, szolgált. A gyakori javítások a székesegyház eredeti strukturájának nagy ártalmára voltak; az időhöz és viszonyokhoz képest majd egyik, majd másik építészeti módort alkalmazták, majd megépen nagyon is otromba formák alkalmazásával a székesegyházat ékes román építészeti módorából teljesen kivették. Ezenkívül az alapfalak is inogni kezdtek, úgy hogy közbiztonsági szempontból is szükségessé vált az újáépítés.

A restauráció.

Már Kovács Zsigmond pécsi püspök is mindent elkövetett, hogy a dóm restaurációját megindítsa; sőt már meg is hívta Lippert József építőmestert a dóm újáalakítása tervezetének elkészítésére, de ez a tervet nem vihette ki, mert a műemlékek fönntartására vonatkozó törvény akkor még nem létezvén, a fölmerült akadályokat lehetetlen volt legyőzni. Ez a törvény csak 1881. május 28-án lépett életbe, a mikor a pécsi püspöki széket már Dulánszky Nándor foglalta el, kinek régi vágya volt székesegyházunkat régi fényébe visszaállítani. Az új törvény alapján a püspök nem volt többé szavazatokhoz kötve, mint azelőtt; vagyona pedig az építésre nagyon is elég volt a székesegyháznak. (A többi között a D. G. T. által kibérelt szabolcsi, somogyi és vasasi kőszénbányák nagy jövedelmei.)

Az újáépítést 1882-ben kezdték meg; ez év Péter és Pál napján mondták benne az utolsó misét s a következő nap megkezdtek a bontást. Az alapkövet már 1883. április 26-án tették le, még pedig régi szokás szerint a keleti falnál, a hol a főoltár állt.

Kilencz évi szakadatlan munka után most már ismét fönnáll a régi székesegyház, de már mint tiszta román stíljű épület, mely néhai Schmidt Frigyes báró tervei után és fölügyelete alatt, Kirstein Ágoston és Schlachta Károly lovag építészek segédkezése mellett épült s valóban ritkítja párját.

Most már csak jobbra, javító-esinosító és esiszoló munkák vannak hátra, melyek jóval el fognak tartani a fölszentelés után is.

Sok változás történt a templom külsőjén. A templom főhajójának tetejét fölemelték és 10 ablakkal látták el, a régi nehéz kőboltozatot könnyű tetővel helyettesítve; a tetőket vörösréz lapokkal látták el, melyek a levegő behatása folytán már most kezdik fölvenni azt a szép zöld színt, a mi a zöldéleg (grünspan) sajátja.

A régi 4 méter magas apostolok, melyek a templom déli oldalfalán, annak egész hosszában elhelyezve már hasasra nyomták az alattuk levő falat s különben is igen aránytalanok voltak, lekerültek polcaikról; helyettük jóval kisebb, Kiss József pécsi szoborművész által készített, művészien faragott apostolok jutottak oda.

A déli falat — melynek hossza 62 m., magassága pedig 14-20 m. — az egykori hosszú, vékony oszlopok helyett most részben 12 oszlopon nyugvó ívezetek díszítik, minden egyes ívezet alatt egy-egy 3-17 m. magas és 0-97 méter széles román ívezetű ablakkal, melyek a kápolnába bocsátják a világosságot. A középső (vagyis hatodik) ívezet alatt van a csinos déli kapu, mely a jobb mellékhajóba nyílik ugyan, de fekvésénél fogva a rendesen használt bejáratot képezi. A 10 nagyobb ívezet fölött még 33 ívezetből álló, márványoszlopok által tartott jóval alacsonyabb arkádsor fut végig, megszakítva

minden harmadik ívezetnél egy-egy négyszögű oszlop által. Ez arkádsort a tetején szép párkányzat díszíti, mely a kápolnák födelének eresztét födi el. Az egyes oszlopfők igen csinosan vannak kidolgozva, mindenikük más-más minta szerint. A kapu fölött 1-15 m. magas és 2-30 m. széles dombormű pompázik, melyet Kiss József készített. Ez egészen félkör alakú faragvány a bold. Szűzet ábrázolja trónuson ülve és karján a kised Jézussal. Előtte a magyar és a Magyarországon működött szentek, u. m. szt. Imre herceg, első királyunk fia; szt. Adalbert prágai püspök, Imre nevelője; szt. Erzsébet, thüringiai grófné, II. Endre leánya; szt. László király; szt. Margit apáca, IV. Béla király leánya és szt. Gellért püspök, a gellérthegyi martyr fejezik ki hódolatukat. E dombormű, bár a trón maga román izlés szerint készült, alakjainak arányát és elhelyezését tekintve, teljesen a modern műizlésnek felel meg, a mennyeiben nem találhatók föl bennük a román izlés szerinti idomtalanosságok, a testtagoknak képtelen helyzetei és aránytalanosságai. Az ezen dombormű alatt levő félköríves déli kapu, melynek magassága 6-57 m., szélessége 4-63 m., egy boltíves előcsarnokba vezet, s innét juthatunk azután a tulajdonképeni déli-hajóba. A kapunyílást széles, keretbe foglalt falszalag futja körül. E kaputól keletre még öt kisebb ablak látható, melyek az altemplomba nyílnak.

A nyugati oldal, mint a főoltárral szemközt levő templomrész, rendszeren a templom arca szokott lenni, csak hogy ez a mi székesegyházunknál nem igen jut érvényre, a mennyeiben csak egy nagyon is szűk épületekkel környezett terecskére néz a püspöki palota háta mögött. E nyugati homlokzatot részben mind a három hajónak fala képezi, részben pedig a főhajónak külön oldalfalazata. Az előbbinek magassága 21-48 m., szélessége 24 méter, az utóbbinak magassága 8-77 méter, szélessége 14 méter; az egész homlokzat magassága a keresztig 30-25 m. A homlokkal alján hat oszlop emelkedik, melyek öt vakivet tartanak. A harmadik és negyedik oszlop között van a főbejárat, mely valódi remeke a szobrászművészetnek, a két szélső ívezet alatt pedig két román-izlésű ablak. A három középső ívezet alatt sz. István királynak, Péter apostolnak és boldog Mór, Pécs második püspökének domborművü arczépeik díszlenek. Ezen ívezetek fölött, épügy, mint a déli oldalon, kecses arkádsor fut végig, fölöttük a fűrészfogas főpárkányzattal. Innét emelkednek ki aztán azon karsu oszlopok, melyek a rajtuk nyugvó ívezetekkel már csupán a főhajónak nyugati oldalát díszítik. Ez oszlopok mögött négy, füstött üvegekkel ellátott ablak bocsátja a világosságot a középhajóba, a homlokkal oldalpílaszterein balról phönix, jobbról pelikánt ábrázoló domborművek vannak. A homlokzat legfölsőbb részét kétsoros arkád képezi, mely nyílt gallériát alkot, a tető derékszögbe menő alakjához képest kétoldalt fokozatosan kisebbedő ívezetekkel. Itt egy nem egészen másfél méter átmérőjű kerek ablakon át jut a világosság a templom padlására. A homlokzat két szögletén két köroszlán, a főhajó tetejének két szögletén két térdelő angyal, s csucsán repkénynyel körülfutott márványkereszt egészítik ki a díszítéseket. A templom északi része, minthogy mögötte nagy földsáncz emelkedik, s így a szem elől jobbra el van rejtve, a lehető legegyszerűbb. A keleti részen a három apsisnak megfelelőleg három toronyalaku félköríves építmény nyomul előre minden különös dísz nélkül, a mire nem is volt szükség, mert nehezen hozzáférhető helyen vannak.

A tornyok tisztelegesen megnyúltak, úgy hogy jelenlegi magasságuk 42 méter. (Átmérőjük átlag 8 méter.) Az idomtalan lapos tető

helyett most karesú kősisak emelkedik a tornyok tetején, csúcsaikon nagy ötágú — minden irányban keresztnek látszó — aranyozott kereszttekkel. A tornyok négy sor ablakkal vannak ellátva. A két alsó sor, két kettős ablakkal minden oldalon, teljesen a régi, a fölöttük levő három-három ablak azonban már a jelenleg befejezett újjáépítésnek köszöni létét. A 10 méter magas köfedél mind a négy oldalon kettős ablakkal bír, fölöttük derékszög alakú homlokzattal. A tornyok négy felső sarkain négy sárkánytestű oroszlán nyugszik. A harangok, köztük a 72 mázsás Péter harang, melyek a déli tornyokban vannak, az építés ideje alatt is megmaradtak régi helyeiken, csak a haranglábak némelyikét javították ki vagy helyettesítették vasszerkezetűekkel.

Az említett javításokkal Schmidt báró a székesegyház külsejét egyöntetű stílvé változtatta, bár e román stíly sokaknak nem tetszésével találkozunk. Persze azt senki sem tagadhatja, hogy a Schmidt által góth-stílyben emelt épületek a szemre nézve tetszetősebb külsővel bírnak, csak hogy a pécsi székesegyház renoválásánál tekintettel kellett lenni arra, hogy eredetileg minő stílyben épült, aztán meg a régiségénél fogva nevezetes altemplomot sem semmisíthették meg, meg a tornyokat sem lehetett alapjuktól kezdve újjáépíteni. Kifogásolni talán egyedül azt lehet e templom külsején, hogy a tornyok sárga kövekkel, míg a többi részek fehér homokkővel vannak beburkolva. Az igaz, hogy ez építészeti szempontból nem jöhet tekintetbe, de hát azért mégis bántja a szemet, aztán meg az sem igen tetszhetik mindenkinek, hogy ép azok a fehér kövek, melyek az egyöntetőséget — szemben a mi budafai sárga köveinkkel — elrontották, ép külföldről (Grázból) kerültek a mi templomunkra.

Ezzel röviden végeztem volna a székesegyház külsejének vázolásával. Hátra van még a belseje.

Bizony jól ki kell válogatni a leírandó tárgyakat, mert annyi itt a megemlíteni való dolog, hogy köteteket lehetne írni róla.

A szem szinte káprázik a nagy fényességtől, mikor a templom valamely kapuján belép; hozzászokik azonban csakhamar, mert mind e fényesség: színvegyületek és aranyozás — ellenkezőleg a rácz templomok divatjához — művészileg van csoportosítva.

A templom tetejét — mely azelőtt bolthajtásos volt s most lapos mennyezetet képez — a szentek képei borítják, (köztük a 12 apostol és keresztelő szt. János) mindmegannyi külön aranykerettel körülfogva. Az oldalfalak felső részén levő freskók életnagyságu alakokkal az egész szentírást s az apostolok cselekedeteit ábrázolják. Ezeknek külön-külön való megismerése nem egy érdeklődőnek képezi kellemes szórakozását, hanem sokaságuk miatt lehetetlen itt róluk egyenként megemlékezni. Elég az hozzá, hogy szép valamennyi és művészi izlésről tanuskodik.

A legtöbb freskót Andreä Károly neves festőművész készítette, kivéve a szt. Pál csoportozatot, mely Beckerath Mór festőnek műve.

A freskók alatt a földszinig arabeszkék borítják a falat, melyeket a többi díszítményekkel együtt Bamberger Gusztáv tervei szerint festették Jobsz Ferencz és Károly testvérek.

Kiváló mesterműnek tekinthető az Andreä által festett, a szentély fölött levő nagy fresko, mely Krisztust ábrázolja mennyei trónusán ülve, körülveve szentektől és angyaloktól. E kép, kivált ha az átelleni ablakokon besugárzó nyugoti nap által megmaranyoztatik, valóban elragadó látványt nyújt. Ezen főstmény alatt tíz fehér ruhás angyal a kinszenvedés eszközeit tartja.

A többi freskók fölösztása a következő:

A néphajó két főfalát, a déli oldalon, az énekhar mellett a t remtéssel kezdődőleg az ó-szövetségi szentíráásban előforduló nevezetesebb események ábrázolása borítja, a szentély főfalai pedig az új-szövetségből vett képeket hordozzák. A főhajó ablakai között, a szentélyben az ó-szövetség prófétái, a néphajóban a szt. atyák vannak lefőstve; a főhajó négy-négy sarkában, a szentély és a néphajó nagy íveinek belső felén a négy evangelistának, valamint a négy nagy prófétának: Melchisedeknek, Áronnak, Mózesnek és Illésnek megdíszölt alakjai láthatók. A főhajót tartó oszlopok fölött az ívek szétágazásánál kör alakú medaillonokban azon pápáknak alakjait találjuk, kik a pécsi püspökség és a székesegyház multjának egyes nevezetesebb eseményeit jelölik. A szentély négy oszlopfalán szt. Imre, szt. László, szt. Erzsébet és szt. Margit magyar szentek képeit látjuk. A mellékhajók nyugati részének, vagyis a néphajóknak oldalfalain szt. Pál, a mellékhajók keleti részének oldalfalain pedig szt. Péter apostol életének és apostoli működésének nevezetesebb eseményeit láthatjuk megörökítve. A déli mellékhajó apsisában szt. István, az északi mellékhajó apsisában szt. József képezik az oltárképet.

A templom művészileg kifestett falai azonban csak keretül szolgálnak azon ékességekhez, melyek azokon belül vannak.

Tájékozás végett előbb meg kell említenünk, hogy a templom hatalmas oszlopokon (u. n. pillérek) nyugvó ívezetek által megosztott három hajójának keleti, a templomnak mintegy egyharmad része, pár méterrel magasabban fekszik a templom többi részénél. E rész képezi a szentélyt, míg a többi rész a néptemplomot.

A templomban való körültekintésnél két tárgy köti le legjobban a figyelmet, a főoltár és az orgona.

A főoltár egészen más mintára készült s más helyet foglal el, mint a legtöbb templomban. Hasonlóan a római szt. Pál templomhoz, a szentély elő részén van, fölötté karesu, kupolás mennyezettel, mely maga is kis kápolnához hasonlít. Az oltárasztal sötétvörös márványlapból áll, az öt körülölelő bronzkereten kívül nélkülözve minden egyéb föltűnő ékítményt. Az oltárnak különben is szabadnak kell lennie az alsó templomrész felé, mert a pap ezentúl az oltárnál nem fordul meg a dominus vobiscumnál stb., hanem egyenesen lefelé mondja le a népnek. Az oltárasztalhoz hófehér carrarai márványlépcsők vezetnek. Az oltár fölött levő tetőzet négy, egy darabból álló zöldmárvány oszlopon emelkedik majdnem a templom magasságáig. E faragott-kőből készült baldachin három részből áll. A legalsó rész alul négyszögű, mely a tetején nyolcszögbe megy át: ezen nyugszik — zöldmárvány- és kőoszlopokból alkotott arkádokon a második, jóval karesubb rész, melyből ismét apró oszlopocskákon a harmadik, már alig egy méter átmérőjű, toronyalakú tetőrész emelkedik ki. Ez egész mű csak úgy ragyog az aranytól; a mi terméskő rajta, az mind be van aranyozva, s igen csinosan emelkednek ki a sötétkék alapból a domborművű faragványok, melyekkel az egész mű el van halmozva. Legtetején kereszt, a négy sarkon aranyozott bronzrőzsák fénylenek. A domborművek közül leginkább kitűnik a négy evangélista jelképes ábrázolása.

A főoltár átellenében, hatalmas boltozat által tartva emelkedik a templom nagy orgonája. E mestermű Angster pécsi orgonakészítő tehetségét dicséri; három klaviatúrával, 60 regiszterrel s mintegy kétezer sippal bír; ez is telve van a román stílynak megfelelő arabeszkékkel, miket Jiratkó Albin pécsi szobrász faragott. A kórus maga is igen csinos. Alul a boltozato-

kat ezifra arabeszkék díszítik; az oszlopfők telve vannak megmaranyozott domborművekkel.

Sok érdekes tárgy van még a templomban. Nagyon csinos a főhajó apsisának márványburkolata. Alul vörös és fehér márványból készült szegély húzódik félkörben; fölötté széles, a lehető legváltozatosabb eredetű szürkés-vörös márványlapok takarják a kőfalat egész a főstményekig, elválasztva egymástól függélyesen menő keskeny fehér szegélyzetű zöldmárványszalagok által.

Méltó kerete ez a középen levő püspöki trónnak. Ez utóbbi valóságos műremek. Carrarai márványból készült, telve a legszebb faragásokkal; felső részének közepét a jó pástort ábrázoló domborművű körkép foglalja el, mely fölött a trón derékszögbe menő tetőzetének szegélye vonul el csipkeszerűen áttört faragványokban. A trónt ezenkívül apró mozaikkoczkákból készült szalag díszíti, s alól egy, a mily értékes, ép oly csinos onix lap. Két oldalon megmaranyozott oroszlánok egészítik ki e mű hatását.

A szentély két oldalát a kanonokok diófából faragott ülései foglalják el. E székek mögött levő fal tetején, mely két és egy fél méter magasságban a hajókat elválasztja, apró márványívezetek nyugvó aranyozott gyertyatartók sorakoznak; egy egy oldalon 45 darab.

A szentélyben két 9—9 águ, aranyozott bronzból készített kandeláber állított föl a kanonoki székek mellett kétoldalt fekvő, szürke márványból faragott asztalokon.

A két mellékhajó drága oltárokkal van ellátva; a jobboldalon szt. István, a baloldalon a Szentség oltárával. Mindkettő már teljesen elkészült, tetején a csinos szentségbázzal, mely bronzdíszítményekkel, email-czífrázatokkal és drágakő-utánzatokkal van megrakva.

A szentély és a mélyebben fekvő templomrész között, a főoltártól kétoldalt emelkedő oszlopokhoz simulva van a templom két szószéke. Bemeneti része egyenlő színvonalon áll a szentélyvel, a túlsó oldala négy márványoszlopon nyugszik. E szószékek között, a főoltár alatt van a szentélybe vezető fölépcső, mely a közepén kettéválk s a főoltártól kétoldalt emelkedik a szentélyig. E lépcsőzet két oldalán karesu oszlopokon Zala György által mintázott bronzangyalok gyönyörködtetik a szemet, míg maguk a lépcsők szép mintázatu rácsosattal — szinte aranyozott bronzból — vannak szegélyezve. Ugyancsak a fölépcsőn, ennek kettéválása helyén van az u. n. laikus v. kereszt-oltár. Ez oltár faragványait Zala egészen középkori mintára készítette, mik kissé komikus külsőt kölcsönöznek ugyan e műnek, de hát, úgy mondják, a kulturhistoriai érték ezt ellensúlyozza.

Kell!!!

A templom alsó része a tulajdonképeni négyülekező hely, elfér ide zsufolás nélkül mintegy 4000 egyén. Ülőhely aránylag kevés van; a tölgyfából Hoffmann Károly pécsi asztalos által csinosan kiállított padokba alig férnének el hatszázan. E padok a templom közepén négy csoportban s a mellékhajók falai mellett vannak fölállítva. Ugyancsak e falak mellett vannak a gyóntatószékek, hatalmas alkotmányok dús faragással.

A föld színét fehér és vörös márványlapok borítják, kivéve az u. n. via triumfalist, mely a templom hosszában mintegy 3 méternyi szélességben végighúzódvá ötféle színű márványból van összerakva. Csillár összesen hét van; 6 az alsó templomrész ívezetei között, egy pedig, mely jóval nagyobb s díszesebb a többinél, a szentély közepén. E nagy csillár meglehetősen drága mű; a nagy megmaranyozott bronzgyűrűt a 12 apostol aranyozott bronzalakja díszíti, úgynevezett kápolnába helyezve; ezenkívül csak úgy csillog

rajta a sok drágakő-utánzat és a közepre helyezett nagy üvegprisma. A többi csillár nyolcz meg-aranyozott bronzfélkörből van összetéve; mind-egyik 40 gyertyára van száruva, míg a nagycsillár 90 lánggal fog ragyogni.

A székesegyház legrégebb és legérdekesebb részét képezi az u. n. földalatti templom. Az ehhez való bejárat kétoldalt van a templom szélén. E bejáratok oldalfalai Zala által készített domborművekkel vannak megrakva, melyek azon domborművek után készültek, a mik ezelőtt évszázadokon keresztül — bár az utóbbi időben az orrok, végtagok és egyéb kiálló testrészek nagy hiányával — borították a lejáratot. Eredetiségök s rendkívüli furesa formájuk ez alakoknak bizony mosolygásra indítják a szemlélőt. A lejáratoktól kétoldalt még két keskeny lépcső vezet a mellékhajókba, keskenységök azonban oly nagymérvű, hogy a kiterés bizony sokszor nagyon bajossá fog valni rajtuk, kövérebb egyének számára pedig éppen járhatatlan e földjárat.

A földalatti templom-rész területre nézve teljesen megfelel a fölötte levő szentélynek. Két hatalmas oszlopsor, melyek a boltzatot tartják, három hajóra osztja, mindenik végén egy-egy oltárral; a középső a szt. sir oltára lesz. Világosságban nincs hiány; azelőtt félhomály uralkodott benne, de most ügyesen alkalmazott ablakok által csak olyan világos lett, mint akár a szabadban. Ez alsó templom-rész kifosztása is, melyet Lotz és Székely végzett, művészi kezeké; a tető és oldalfalak a legszebb ékítményektől tarkáznak. A földszint szintén márványlapokkal van fődve.

A két mellékhajó végén kijárat vezet a vízfűtésre szolgáló helyiségekbe. A forraló kemenczéből négy-négy cső viszi a forró vizet úgy a fölöttük levő helyiségek boltzata alá, mint az alsó templomba, a mely utóbbiban imigymegmelegített levegő az egész templomnak kellemes meleget fog kölcsönözni a hideg téli időben s egyszermind megmenti a nedvesség által okozható károktól. (Eddig is már nem egy freskón ütött ki a penész.)

A székesegyház mellék-helyiségei, a kápolnák és a sekrestye is nem kevésbé érdemelnek figyelmet, mint maga a főtemplom. Legkitűnőbb hazai festőművészeink: Lotz Károly és Székely Bertalan kezei működtek rajtuk.

A négy kápolna közül kettő az északi, kettő a déli részen nyílik a megfelelő mellék-hajókból; a sekrestye az északi részen van.

A kápolnák ajtai fölött, hasonlóképen a többi bejáratokhoz, kemény kövekbe vésett domborművek díszelnek. A déli oldal magasabb templomrészén levő Mór kápolnát Székely festette boldog Mór, volt pécsi püspök életéből vett adatokkal, melyek jobbra a szt. István királyval való találkozására vonatkoznak; s főképp pedig szt. Mórt az oltár lépcsőin ábrázolja, a mint teljes püspöki ornátusban osztja a térdrehulló híveknek az áldást. E kápolnában orgona is van.

lebontották, hogy a székesegyház minden oldalról szabad legyen.

Az északi mellékhajó alacsonyabb részéből nyílik a bejárat a másik két kápolnába.

A Jézus szt. szíve kápolnáját Lotz látta el freskókkal, melyek a szt. szívet különösen tisztelő szenteket, a szt. szívre vonatkozó eseményeket, az Úr születését ábrázolják. Elöl Krisztus nagy képe van a szt. szívvvel.

A másik kápolna a Patróna Hunga-

ria, Székely kezei alól került ki. A mű dicséri mesterét; a képek az oltár felől Mária megkoronáztatása, átellenben a koronát följajló szt. István király, oldalt szent Imre herceg, mint a ki leteszi a koronát Mária lábai elé, szt. László, mint Horvátország meghódítója s egyéb magyar képek — úgy rajz, mint színezés tekintetében pompásak.

A sekrestye kifosztását Bamberger Gusztáv végezte. Kővezete azon szép vörös márványkő-kámból került ki, melyek ezelőtt a tornyok lapos tetejét fődtek. A tornyok ezentúl mintegy félmagasságukig mindenki által megközelíthetők lettek; kényelmes lépcsőfölsíjak vezetnek bennük föl a nagy loggiákig. Gyönyörű kilátás nyílik innét messze vidékre.

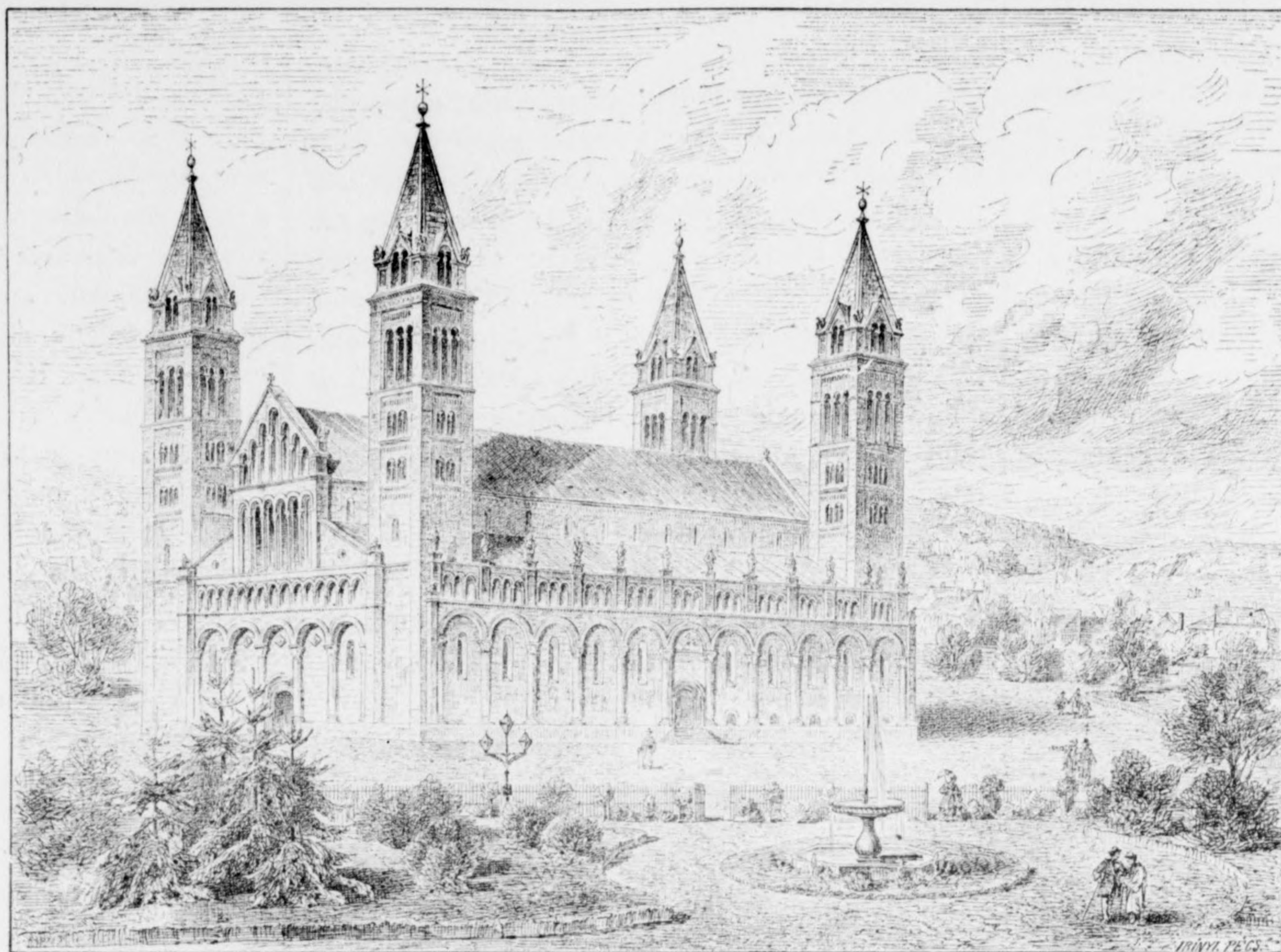
A székesegyház érdekesebb részeit ismertetvén, még csak környezetről akarok pár szót mondani, mert ez mintegy a templom kiegészítő részeképp szerepel.

A déli részen széles korzó környezi a falakat, lefelé lépcsőkkel; az északi rész falai mellett a tér vörös-trachit jardakövekkel van kikövezve; ezen északi rész fölött levő bástya és sauczmaradvány (a templom környéke annak idején fellegrvár volt) 45 fok alatt levágott földhányássá alakult át, angol perjével begyepesítve.

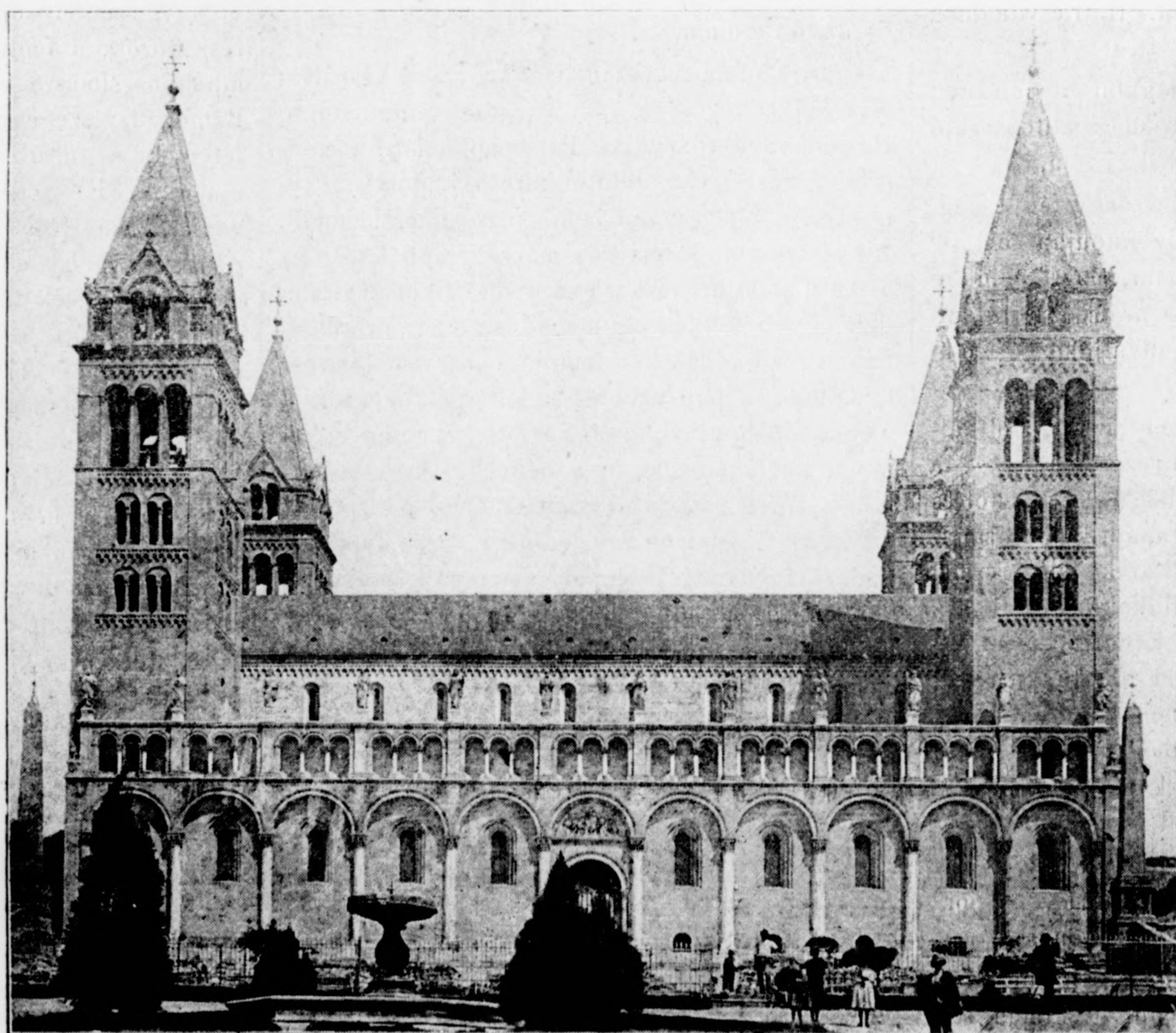
A székesegyházhoz tartozik még az a 2 obeliszka is, mely tőle kétoldalt mintegy 14 méternyi távolban nyúlik fölfelé. Ez obeliszkeket egy darabban faragták ki a budafai kőbányában; e kökolosszus eredetileg 7 méter hosszú

és 1 egyharmad méter átmérőjű volt, most azonban a kifaragás által jóval karcsubb. Magasságuk az alappal együtt circa 12 méter. Oldalt köfállal vannak összekötve részint a rezidenziával, részint a plébániaházzal. Az obeliszkek talapzatainak oldalain faragványok, mint a püspökség ezimere, angyalfejek vannak, tetejükön csillagot s e fölött aranykeresztet hordanak.

A keleti oldalon levő obeliszka mellett, néhány lépésnyire a plébánia lak alatt elvezető

A renovált székesegyház madártávlatból. — Irinyi S. rajza után.

A székesegyház jelenlegi külseje. — Zelesny K. fényképfőlvétele után.

Az ugyanezen oldalon, de alul levő Corpus Christi kápolna Lotz esetét dicséri. Az utolsó vacsora s általában a szt. ostyára vonatkozó képek takarják itt a falat. Egy régi, évszázados, diófából faragott oltár s az orgona egészíti itt ki a látnivalókat. E kápolna képezi a tulajdonképeni plébániatemplomot, itt történnek mind a keresztelések. A püspöki palotából átjáró vezet ide; a renoválás előtt folyosó kötötte össze a templomot a püspöki rezidenziával, de

bo thajtáshoz, egy ó-keresztény katakomba látható, melyet a XVIII. században fedeztek föl a plébánia-ház alapjának ásása alkalmával. Ez ősrégi sirkamara még a rómaiak idejéből való, mert egészen bizonyos, hogy Kr. u. IV. században épült.

S most, hogy a már fennálló nagy műnek, a mi székesegyházunknak leírását befejeztem, néhány számbeli adatot óhajtók felsorolni arra nézve, hogy mindez a sok fény és pompa, az építkezés mekkora összegbe került, vagyis, hogy mily mérvű volt a székesegyház renoválásának költsége, tekintettel az egyes főbb munkákra.

Mikor kilencz évvel ezelőtt az első költségvetést elkészítették, mintegy 700.00 frtra számították a renoválás összes költségeit. Mekkora összeggé nőtt ez a munkálatok befejeztéig! Majdnem háromszor annyiba került! — Ez a nagy különbség onnét származott, hogy a renoválás megkezdésekor a templom épület legnagyobb részét csak javítani akartak, hanem aztán, mikor a bontáshoz fogtak, azt kellett tapasztalniok, hogy a legtöbb fal oly roskatag állapotban van, miszerint azokat teljesen újra kell építeni, így különösen a kápolnák falait, melyeket az első terv elkészítésekor teljesen érintetlenül hagyni szándékoztak.

A székesegyház építési költsége a legutóbbi időkig **1,719.736** forintot tett ki; ez összeg a munkálatok teljes befejeztéig valószínűleg közel két millióra fog nagyobbodni.

Ez összegből a munkálatok vezetése fejében néhai Schmidt Frigyes báró, Kirstein Ágoston és Schlachta Károly lovag építészeknek az ujjáépítési költségek öt százaléka jutott és fog jutni.

A templom hajóinak figurális kifőstéseért

Andreä Károly Beckera tzh Mór társával együtt (mindketten Németországból) 75,300 forintot kapott.

A dekoratív tőstésért Bamberger Gusztáv társaival Jobszt Ferencz és Károly testvérekkel együtt 105.000 forintot kapott. Ez összeg azért oly nagy, mert azon nagymennyiségű aranyak értéke is bele van számítva, melyet az említett festők ékítményeik aranyozására használtak föl.

A márványból való részek — a mihez földünk több különböző országaiból, így Olasz és Franciaországból, Belgiumból, Tirolból, Salzburgból, sőt még Afrikából is szerezték az anyagot — elkészítéseért és elhelyezéseért Francini András 37,300 forintot kapott.

Lotz Károly magyar festőakadémiai igaz-

gató-tanár a Corpus Christi és Jézus szt. szive kápolnák, valamint a földalatti templom rész figurális kifőstéseért társával Székely Bertalan magyar műfestővel együtt, ki a Mór- és Boldogasszony-kápolnák képeit festette, összesen 37 ezer 850 forintot kapott.

A tizenkét apostolszobor faragásaért Kis György szobrász egyenként 800 forintot, összesen tehát 9600 forintot, míg a többi általa készített szoborművekért 5900 forintot kapott; mindent együttvéve 15,500 forint jutott neki.

Zala György szobrász az általa készített és a székesegyház belsejében elhelyezett összes szoborművekért, a földalatti templomba vezető lejárati két oldalán és a kereszt oltáron levő domborművekért stb. összesen 33.610 frtot kapott.

kokért kétezer négyszáz és tizenhét forintot kapott.

A mint ezekből is láthatjuk, semmi költséget nem kiméltek, hogy ősrégi székesegyházunkat eredeti fényébe visszahelyezzék, sőt annál még sokkal szebbé, impozánsabbá tegyék. Az igaz, hogy az ujjáépítésre fordított pénz jó része külföldre került, de hát: „Hony soit, qui mal y pense!“ legkevésbé sem akarom ezzel az építkezés kezdeményezőjét és főintézőjét hazafiatlanságról vádolni, csak azt óhajtom, hogy lelkiismeretében meg legyen nyugodva a felől, mikép kellő nyomás okai voltak arra, hogy úgy tegyen, a miként tett.

Azt az érdemet azonban senki sem fogja elvitathatni Dulánszky Nándor dr. püspök-

künlőtől, hogy a székesegyház renoválásában őt illeti az oroszlátrész. Teljes odaadással működött közre abban, hogy az Istennek egy fényes templomot, az országnak egy műkinestet állított föl az általa fölszentelendő székesegyházban. Egyike volt a székesegyházi nagybizottság legtevékenyebb tagjainak, s mint ilyen személyesen bíralt meg és hagyott jóvá minden benyújtott tervet.

Kiváló munkásságával és ügyszeretetével nevét örök időkre megalapította a pécsi egyházmegye történetében.

Imár beteljesült nemes szívének leghőbb vágya, s hosszút kilencz év után elkészült a fényes székesegyház: „Ad maiorem Dei gloriam!“

S ezzel befejezvé, a miket jelen csekély igényű művemben a mi székesegyházunkról megírni szükségesnek tartottam, fölemlitem még, hogy saját személyes megfigyeléseimen és kutatásaimon kívül főleg Henszlmann és Koller történelmi műveit, Troll Ferencz pápai praelatus „Divi Mauri episcopi Quinqueecclesiensis Oraculum de sancta sua ec-

clesia“ (Boldog Mór pécsi püspöknek jóslata az ő székesegyházáról) című distichonokban írt verses művét és Gerece Péter dr. tanárnak a székesegyházról szóló értekezését és utmutatóját használtam forrásokul.

Lechner Viktor.

A székesegyház restauratorai.

Ha igaz az, hogy minden mű maga dicséri mesterét, úgy a mi székesegyházunk jelen alakjában néma tömegével hirdeti azon egyének dicséretét, kik részint mint a templom újjáépítésének kezdeményezői, szellemi vezetői és a részletes tervek bírálói, részint mint a templom építésére, illetőleg fölékesítésére meghívott művészek nagyban közreműködtek ahhoz, hogy szé-

A székesegyház belseje. — Zelezsny K. fényképőlvétele után.

A két mellékoltár bronzdiszitményei, melyeket Haas Károly bécsi galvanoplasztikus készített, összesen 12.520 frtba kerültek.

A bronzkandeláberekért, bronzajtókért, az érzekorlátért stb. Dziedzinski és Hanusch bécsi ezégnek 27.000 forint jutott a székesegyház pénztárából, míg a bécsi érezöntőde által készített csillárokért 5400 forint, a bronzkeresztért és ereklyetartókért, melyek Brix és Anders bécsi ezég érezöntődjéből kerültek ki 2500 forint.

Angster Károly pécsi orgonaépítő a főhajó nagy orgonájáért 27.355 frtot, Hoffmann Károly pécsi asztalos a néptemplom padjaiért 12 ezer forintot, Piáček Károly pécsi kőfaragó a budafai kőbányából kifaragott obelisz-

kesegyházunk olyan szép legyen, mint a milyen most a renoválás után. De megérdemlik az illetők azt is, hogy itt is megemlékezzünk róluk, adván rövid életrajzaikat.

Dulánszky Nándor dr. pécsi megyés püspök, valóságos belső titkos tanácsos, a Ferencz-József-rend nagykeresztjének birtokosa, a műemlékek fönntartására alakult országos bizottság tagja született 1829. október 19-én Esztergomban. Atyja gazdatiszt volt a Sándor grófnál. Tanulmányait a budai gimnáziumban, az esztergomi papnöveldeben és a bécsi pasmanumban végezte. Az 1853. év augusztus 20-án pappá szenteltetvén föl, rövid ideig Ó-Budán káplánkodott, majd a bécsi szt. Ágostonról nevezett felsőbb papnevelő-intézetbe ment, a hol a theologiai doktorátust szerezte meg. 1856-ban mint belvárosi káplán folytatta papi működését, később pedig a központi nevelő-intézetben alkalmazták, mint tanulmányi felügyelőt. 1862-ben egyetemi tanár, 1872-ben pedig osztálytanácsos lett a közoktatásügyi miniszteriumban. A következő évben esztergomi kanonokká, 1874-ben választott püspökké nevezték ki. A valóságos püspöki méltóságot 1875-ben december 8-án nyerte el, a mely időtől fogva egész 1877. november 8-ig — a mikor a pécsi püspöki széket foglalta el — a székes-féyhérvári egyházmegye püspöke volt. Pécsen már a székesegyház építése előtt is több ízben adta jelét a czélszerű, hasznos és szép művészeti dolgok iránti kiváló érzékének. A püspöki uradalmat, melyet előde meglehetősen zűrt állapotban hagyott reá, teljesen jó karba hozta, a mohácsi Margit-szigeten sertéshizlaldát építtetett, stb., a kegyes alapítványokat, melyeket azelőtt az egyes plébánosok kezeltek jórasszúl, mind bevonta a központba, s így megállapította az alapítványi hivatalt; a papnevelő intézetet kiépítette; a székesegyház gyermekkara számára bennlakással összekötött zeneiskolát állított föl. Sokat áldozott különböző jótékony-czélokra, tekintélyes összegeket juttat évről-évre a jogakadémiának, a papnevelő- és tanítóképző intézeteknek. S most, hogy érdemeit tetőzve, farradhatatlan tevékenységgel keresztül vitte annak restaurációját.

A székesegyház-építési szűkebb bizottság elnöke: **Troll** Ferencz apostoli protonotárius, pápai praelatus, éneklő kanonok a szt. Szaniszlóról nevezett sárosi apát, a vaskoronarend lovagja, a jeruzsálemi szt. sir rend csillagjának és pápai arany-kereszt-rend tulajdonosa, a prosynodalis vizsgálati bizottság tagja, az „Academia romana“ és az „Academia tiberina“ tagja született 1818-ban, pappá szenteltetett 1843-ban. 1848-ban püspöki aktuárius, majd két évre reá titkár lett. 1864-ben a király oldalkanonokká nevezte ki, 1870-ben pedig éneklő-kanonokká. Különös említést érdemel, hogy minden szépért és jóért kevés ember tud úgy lelkesülni mint ő, ezeket áldozott már különböző jótékony-köz-művelődési és szép művészeti czélokra; kiváló gondnal és szeretettel lát el évenként számos szegény tanulót, kik között, ha egy tehetség akad, fáradságot és költséget nem kimélve juttatja az illetőt a képességeinek megfelelő czélhoz. A többi között neki köszönhetjük, hogy jeles szobrászművésztünk, **Kiss** György tehetsége nem maradt parlagon. — Mint a latin nyelvnek kitűnő kezelője, nem egy prózai és kötött alaku latin művet boesátott már világgá, így a legutóbb is: „Boldog Mór pécsi püspök jóslata az ő székesegyházáról“ czimvel, a székesegyház felszentelésének ünnepélyét énekelte meg ékes distichonokban.

Az építési szak-bizottság jogtanácsosa: Hinkovezei **Hinka** László, pécsi püspöki jogtanácsos, a pécesegyházmegyei alapítványi hivatal és több uradalom rendes ügyésze, kir. kincs-

tár- és közalapítványi jogképviselő és a pécsi püsp. lyceumon az áll. t. államvizsgálati bizottság tagja szül. 1845. szept. 17-én Budapesten, hol atyja egyike volt a legtekintélyesebb ügyvédeknek. Tanulmányait Budapesten kitűnő sikerrel végezvén, 1868-ban július 1-én az akkori m. kir. kincstári ügyészségnél államszolgálatba lépett. Itt törekvése, alapos készütsége és szorgalma folytán csakhamar helyettes-előadóvá léptették elő. E hivatal decentralizációja után a pozsonyi kir. pénzügyőrség főnökévé lett, majd 5 évvel később az új centralizálás alkalmával a kir. kincstári jogügyek igazgatóságánál előadó lön, hol nemsokára két ügyosztályt is kellett vezetnie. Ezek egyikéhez tartoztak a főpapi hagyatéki ügyek. (A főpapak végrendekezési jogáról Hinka kiváló szakmunkát is irt) s így történt, hogy a székes-féyhérvári püspökségnek Jekelfalussy sz. féyhérvári püspök halála folytán való átadása és átvétele alkalmával mint az állam jogképviselője levén jelen, Dulánszky Nándor dr. őt a pécsi püspökségnek részére leendő átvételére is megkérte, s annak megtörténtével rábeszélte őt, hogy szolgálatába lépjen. 1878. január elseje óta Pécsen működik a püspöki uradalomban és a pécesegyházmegyei alapítványoknál. A püspök feltétlen bizalma jeleül és sikerdús működésének elismerésül őt 1883. ápril havában személyes jogtanácsosává nevezte ki. A székesegyház helyreállításánál végezte az összes jogi teendőket, készítette a nagy számú szerződéseket, adta a jogi-véleményeket, képviselte a bizottságot hatóságok előtt, rendezte az adó- és illetékügyeket stb.

Az építési sz.-bizottságnak az említettekön kívül még e három tagja volt: Szeifritz István, Walter Antal és Lechner János dr.

Szeifritz István oronti prépost, kanonok, káptalani dékán született 1838-ban 1855-ben pappá szenteltetvén, a következő évtől kezdve két évig a pécsi főgimnáziumban működött, mint tanár, 1858-ban püspöki archivárius, majd 1861-ben helyettes tanár lett a pécsi papnöveldeben. A következő évben szentszéki jegyző, 1864-ben püspöki titkár, 1867-ben szentszéki ülnök lett. 1872-ben a király oldalkanonokká nevezte ki, s mint ilyen 1875-től kezdve 1885-ig a seminarium rectora s 1876-tól 1890-ig a pécesegyházmegyei katolikus jellegű népiskolák tanfelügyelője volt. 1877-ben az oronti prépostság czimét nyerte el, 1883-ban pedig a prosynodalis vizsgálati bizottság tagjává lön.

Walter Antal, a szent keresztől nevezett mágocsi apát, oldalkanonok, pápai kamarás, a pécsi székesegyházi énekiskolának prodirektora született 1839-ben. 1864-ben pappá szenteltetvén, 1870-ben szentszéki jegyző, 1872-ben pedig püspöki titkár lett. 1877-ben a püspök szentszéki ülnökké nevezte ki, majd 1881-ben a püspököt elkísérvén Rómába, őt XIII. Leo tiszteletbeli kamarásává nevezte ki viola-szinü ornatibusban. Két évre reá a püspök oldalkanonokja és a prosynodalis vizsgálati bizottság tagja lett. 1886-ban a szent keresztől nevezett mágocsi apátság czimét nyerte el. 1889-ben a székesegyház gyermekkara számára bennlakással összekötött zeneiskolának prodirektora lett. Ez intézet jórészt neki köszöni létesülését, a mennyiben ő bírta rá a püspököt, hogy az eddigi székesegyházi zene helyett a Regensburgban divatozó gregorianum-éneket hozza be, mint a mi jobban megfelel a templom és az istentisztelet komolyságának.

Lechner János dr., szt. Imréről nevezett tordai apát, kanonok, a kis-szeminarium és theologia, valamint a deficiens papok házának rectora, a püspöki könyvtár felügyelője, a pécesegyházmegyei kath. népiskolák főtanfelügyelője, szentszéki ügyész, szül. 1833-ban Pécsen. 1855-

ben pappá szenteltetvén, 1858-ban a seminariumi tanulmányok felügyelője és helyettes theologiai tanár, 1859-ben a lelki pásztorkodás és erkölcs-tan rendes tanára lett a theológián. 1863-tól tagja a plébános-vizsgáló bizottságnak, 1875-ben szentszéki ülnök. 1875-ben a király czimzetes kanonokká s a püspök szentszéki ügyészsé nevezte ki. 1885-ben valóságos kanonok és a seminarium rectora lett. 1888-ban a szt. Imréről nevezett apátság czimét nyerte el, végre 1890-ben a pécesegyházmegyei népiskolák főtanfelügyelőségét.

A székesegyház újjáépítésének tervezője és a munkálatoknak egész haláláig főintézője és főfelügyelője **Schmidt** Frigyes báró, cs. cs. kir. építészeti tanácsos, a bécsi szt. István templom építőmestere szül. 1825-ben oktob. 22-én Würtemberg Frickenhof nevű városkájában. Középiskolai befejezésével a Stuttgarti polytechnikumot hallgatta. E szakiskola bevégeztével mint kőfaragólegény szabaduló levelet nyert s Kölnbe menvén, az ottani dóm építésénél működött közre. Berliuben letette az építészeti államvizgát s ezután a bécsi akadémia építészeti tanszékét foglalta el. Bécsben főleg a goth stylu építkezés terén működött, ő építette az ottani lazaris-ták templomát, és sok más templomot, az akadémiai középiskolát és a leégett Burgszínház helyére épített alapítványi házat. 1862-től 1864-ig a szt. István templomon dolgozott, kiépítvén annak déli nagy tornyát. A mi székesegyházunk renoválásának teljes elkészültét már nem élhette meg, mert a jelen év január 23-án elhunyt Bécsben. Ez volt az egyedüli nagyobb szabású építkezése román modorban.

A székesegyház építésében Schmidt utóda és a műnek teljes befejezője: **Kirstein** Ágoston egy ratibori építőmester fia, ki szülővárosában, Berlinben és Bécsben végezvén tanulmányait, Schmidt építészeti atelier-jében dolgozott 1882-ig. Ekkor őt Schmidt a pécsi dóm építésének vezetésével bizta meg. Mint ilyen ő dolgozta ki a dóm összes részleteit. Önállóan is működött mint építőmester Witkovitzban Morvaországban, hol egy kath. templomot és plébánialakot épített, ezenkívül több iskolát és lakóházat épített szülővárosában. Pécsen való tartózkodása alatt kiépítette az irgalmasok templomának homlokzatát és tornyát, nemkülönben ő építette a székesegyházi énekkar iskoláját; terveket készített a nemzeti kaszinó helyiségeinek és a miasszonyunkról nevezett nőzárda épületének kibővítésére és stylszerű esinosítására. Ez utóbbi terve valószínűleg még ez évben kivitelre is került, a mennyiben már a jövő tanévben megakarják nyitni a nőzárda polgári leányiskoláját, melynek az építendő új helyiségek fognak jutni.

Andreä Károly történelmi festő született Köln mellett 1823-ban. A polgári iskolákat Kölnben elvégezvén, atyja Düsseldorfban küldte a festőakadémiára. Már 21 éves korában első önálló képével Berlinben kintüntetést nyert. Düsseldorfból Kölnbe, innen Rómába ment, a hol 1849-ig dolgozott. Ekkor művészi körutrá indult, mely után Berlinbe, majd 1854-ben Dresdába költözött, a hol 25 évet töltött, mint kiváló festőművész, 1881-ben nejével és 10 gyermekével a Rajna melletti családi birtokára költözött, a honét Schmidt Pécsre hívta templomunk kifestésére. Nálunk 4 évig munkálkodott, jelenleg Wiesbadenben tartózkodik.

Lotz Károly budapesti festőakadémiai tanár és igazgató 1834-ben szül. Hessen-Homburgban, tehát külföldön. Eredetire nézve azonban magyar volt, mert anyja szül. magyar nő volt. Atyjának halála után anyjával együtt hazajött Magyarországra. A rajzolás és festés Budapesten tanulta, hol Marastoni, s később Weber Henrik voltak tanárai. Kezdetben a szobrászatra

adta magát, s e miatt Bécsbe ment Gasserhez, nemsokára azonban Rahl festése őt a festőművészetre csábította. Than Mórral együtt tanult, Rahl-nál, s itt festette első freskóit. Rahl halálával visszatért Budapestre, a hol sok tájképet élet- és állatképet festett. Több freskót festett a budapesti ferenczvárosi templomban s a fővárosi vigadóban. A kir. operaház mennyezetének megfestése óta a legkiválóbb falfestők közé sorolják; őt bízták meg az akadémiai dísztermének, a nemzeti muzeum lépcsőházának, a központi vasuti indóház előcsarnokának stb. kifestésével. E munkái mind a lehető legjobban sikerültek. A mi székesegyházunkban levő általa festött freskók is megérdemlik a dicséretet. Jelenleg a budai Mátyás-templom festésén dolgozik.

Székely Bertalan, magyar festő az országos mintarajziskola tanára 1835-ben született Kolozsvárott, a hol atyja főkörmányszéki kancellista később titkár volt. Tanulmányait az 1848-iki szabadságharc szakitotta félbe. 1850-ben szülei Bécsbe küldték a polytechnikumra, hogy mérnök legyen, ő azonban csakhamar a művészeti akademiára ment át. Itt a tehetséges ifjú nemsokára kitűnt, 1855-ben elnyerte az első akadémiai díjat. Bécsből Magyarországra jött s itt Enyeden arcképfestéssel tengődött. Később ismeretséget szerezvén a főrendű családoknál, Csehországban működött, a hol annyit szerzett, hogy 1859-ben Münchenbe utazhatott. 1862-ben Budapestre költözött, a hol számos kitűnő történelmi és életképet festett. 1871-ben a kormány az orsz. mintarajziskolához nevezte ki tanárrá; itt jelenleg is nagy tevékenységgel működik. A falfestészet terén az operaház királynépalotya előterméibe, a Deák Mausoleumba s a budai főtemplomba festett képeivel tűnt ki. A pécsi székesegyház falfestményein 1888. és 1889. évek nyarain s az 1881. évi husvétii szünnapok alatt működött Lotz-czal együtt.

Beckerath Mór történelmi festő 1838-ban május 2-án született Crefelden, Poroszországban. Akadémiára Düsseldorfba, azután 1860-ban Münchenbe ment. Itt elnyerte az első akadémiai díjat. Azóta számos nagyszabású művet alkotott. 1880-ban Berlinbe hívták, a hol Charlottenburgi politechnikum udvarát látta el díszítő festményekkel, valamint a II. emeletet ornamentumokkal. Berlinben 1883-ig tartózkodott. Dresdában a striesenai templom conchájába dolgozott. Mielőtt Andreá meghívására Pécsre jött, kevés ideig Münchenben tartózkodott, a hová 1888-ban ismét visszatért.

Bamberger Gusztáv festő 1860-ban szül. Würzburgban, a hol elvégezvén gimnáziumi tanulmányait, a bécsi technikumra, majd a bécsi képzőművészeti akademiára ment. 1884-ben Schmidt műtermébe lépett s ennek utasításai szerint a pécsi dom dekoratív festményeinek rajzolásán dolgozott. Önálló festményeket is készített a székesegyház szekrestyéjében.

Kiss József szobrász szül. 1852. augusztus 17-én Szászváron (Baranyamegye.) Szülei szegény földmivelők voltak. Már fiatal korában midőn még a mezőn lovakat őrzött, mutatkoztak a szobrászművészethez való hajlamai. Minden faraghatót a mi a keze ügyébe akadt, kiesinosította saját izlése szerint. Később szülei kövácsművészetnek adták, de ez neki nem lévén inyére, innét csakhamar megszökött. 1868-ban Troll Ferencz pápai praelátus, akkori oldalkanonok pártfogásába vette a tehetséges fiút s Grázba küldte kiképezés végett. Már itt díjat nyert egy tervrajzáért 1874-ben a müncheni akademiára ment a hol az akadémia első díjat nyerte, a magyar kormánytól, pedig 1000 frt ösztöndíjat kapott. Több szobrot faragott a m. kir. operaház és a Deák-mausoleum számára. Az 1883-iki nemzetközi pályázaton 64 szobrászművész közül a

3-ik díjat nyerte el a Raphael-szobráért. 1885-és 86-ban a pécsi székesegyház külsején levő domborműveken dolgozott. Pécsről elutazván megnősült és Budapestben nyitotta meg műtermét, azonban 1889. ápril havában a megélhetési nehézségek miatt kénytelen volt elhagyni hazáját és Berlinbe költözni, a hol jelenleg is tartózkodik.

Zala György a jelenlegi fiatal szobrászművészek között egyike a legkitűnőbbeknek. Kezdetben a budapesti mintarajziskola növendéke volt és rajztanári pályára készült; korai sikerei azonban őt csakhamar az elsőrendű művészek sorába emelték. Szorult anyagi helyzete miatt kis gyermekek oktatására volt utalva és így a tanórákat nem látogathatván szorgalmasan, tanárai nem bocsátották őt a rendszeres vizsgálatokra. Később állami ösztöndíjat nyert, mellyel 1879-ben Bécsbe ment s ott a Fellner és Helmer műtermében szobrászsza képezte ki magát. Egy év múlva Münchenbe ment, hogy tovább fejlessze tehetségét. Több kiváló szoborművet készített, melyek közül elég, ha a legutóbbi három monumentális művet; Arany János szobrát, az aradi vértanúk szobrát és a Szabadság-szobrot említjük föl. A pécsi székesegyház stíluszerű szoborművei is nekik köszöni létüket.

Aldd meg Isten a királyt.

Honfi, fel imára! Vegyük ajkainkra
Hévvél dalba fűzve a király nevét . . .
Törjön a magasba . . . bérz a völgynek adja,
Visszhangozzék tőle a hon szertesét!
Ezer ajk rebegje: Magyarok Istene!
Vezérelj áldásra e magyar hazát,
Aldd meg, kérünk, áldd meg, mind a két kezdeddel
Mi magyar hazánknak hű Apostolát!

Századok vihara dúlta nemzetünket,
Rabigába görnyedt drága, szép hazánk . . .
Sirva esdekeltünk, míg az óra intett
És a szent szabadság pirkadott reánk.
Isten adta nekünk, a király megörzi
Szabadságunk kincsét, drága zálogát:
Aldd meg Isten érte mind a két kezdeddel
Mi magyar hazánknak hű Apostolát!

Im a haladásnak gyermekei lettünk
Olyan hosszú, gyászos tespedés után;
A halál esatája zajlott el fölettünk,
Sivár pusztaság lett, zerre járt, nyomán.
Isten adta újra . . . a király ápolja
Nagy nemzeti létünk termő talaját:
Aldd meg Isten érte mind a két kezdeddel
Mi magyar hazánknak hű Apostolát!

Sokszor félre léptünk, és ha bűneinkért
Megbüntetted Isten ezt a nemzetet,
Valahányszor sújtó ostorod, veszély ért:
A király népével együtt könyezett!
Most is Ő reményünk . . . a béke közöttünk
Benne vigaszodnak látjuk angyalát:
Aldd meg Isten érte mind a két kezdeddel
Mi magyar hazánknak hű Apostolát!

Aldd meg Isten, áldd meg, mind a két kezdeddel
A magyar királyt, a király karát;
Vérázott hazánktól királyt ne vedd el
Szent István utódját tartsd sok éven át.
Aldd, hogy vállait míg a palást takarja,
Míg kezében ott lesz a király-jogar,
Hajoljon szavára minden hű magyarja
Nőjjön dicsőségben vele a magyar!

Virág Ferencz.

Szegény Léna.

Milyen boldog lenne most ő, midőn a koronás király, a nemes szívé, kegyes lelkü fejedelm körülükbe érkezik; az az uralkodó a kit annyian szeretnek, annyian dicsőitene, a kiről

olyan sok szépet álmodott a szegény Léna s a kiről talán még ott lenn, az anyaföld hideg keblén is, oly édesen álmodozik.

A jó pécsiek már el is felejtették szegény Lénát, senki se gondol rá; pedig oly sokan ismerték. Én még mindig igen élénken emlékezem rá, mintha most is látnám kis batyújával, rózsaszín szalaggal átkötött szerelmes leveleivel a szegény félkegyelmű zsidónót.

Mondják — valamikor, régen — nagyon szép volt, olyan szép, mint a legszebb festő rózsabimbó.

Szülei halála után fölkerült Bécsbe rokonaihoz az ábrándos lelkületű leány; mint fakadó bimbó hagyta el szülővárosát s mint hévűtött virág elszáradt foszlánya került vissza később, hosszú idő multával.

*

Verőfényes tavaszi nap volt s a szép Léna ott sétált egyedül Schönbrunn viruló narancsfái közt elmerengve a császári kert remek szépségein, A mint a szökőkút felé közeledik, egy daliás alakú csinos katonatiszt jön vele szembe. Egymás mellé érnek; a két tekintet találkozik s a lányka egy még soha át nem élt titkos érzés varazsa által áthatva megrezzen s leejti hevesen hullámozó kebléről az illatos jázmin-szálat; a nélkül, hogy észrevenné veszességét, zavartan siet tova.

A tiszt vissza-pillant pajkosan s észrevéve a porbahult virágot, hirtelen ott terem, lehajol, fölkapja s egy szökéssel a szép zsidó leány elé kerül:

— Nem a kegyedé ez a szép virág?
— Kérdi nyájasan.

— Igen az enyém; de ha akarja, legyen az öné. — Szól a leány mély megilletődéssel.

— Köszönöm szép kisasszony! — Valaszol enyelegve a tiszt s udvariassan meghajtva magát szívélyes mosolylyal tiszteleg s távozik a jázminnal.

A véletlen találkozás fölverte szép Léna ereiben a vér nyugalmát; szívének minden dobbanása, lelkének minden sugallata mindig és csak egyedül a szép tisztről beszélt. Gyakran, nagyon sokszor fölkereste a császári kert árnyas sétatányait; de hiába! Nem látta többször ábrándos szívének bűvös ideálját.

A nyalka tiszt Olmützbe ment, majd meg Olaszország kék ege alá.

Hetek, hónapok multak el s a helyett, hogy felejtett volna, a helyett, hogy kiáradt szívének hullámai visszatértek volna a csendes mederbe; inkább tornyosultak — s mint a megáradt folyam, mely áttörve a gátat örült szenvedélyvel ömlik szét: úgy töltötte el egész valóját, teljes lényét az a lazas érzelm, melynek forrása egy véletlen találkozás szeszélyes játéka volt.

Szeretett szegény zsidó leány, a nélkül, hogy tudta volna: kit szeretsz?

Csak azt tudta, csak az érezte, hogy az a kedves, szép és udvariás tiszt képe mélyen, nagyon mélyen a lelkébe vésődött.

— Oh! ha még egyszer láthatnám!

Kélt száz meg száz tohász ajakán s egy szép napon szívének hő vágya, lelkének titkos óhaja beteljesült; de nem úgy a mint remélte, hitte . . .

Midőn Ferdinánd a koronáról, Ferencz Károly főherczeg pedig fia javára örökösödési jogáról lemondott: fényes nagy ünnepélyek voltak Bécsben. Ekkor látta Léna a szép tisztet újra — még egyszer és utoljára.

A mint megpillantotta a nagy fényözönben, szívéhez kapott s fölsikoltott:

— A császár!

Aztán ájulva rogyott össze; úgy vitték kocsin a kórházba, hol nagy nehezen fölloccsolták. Magához tért; de az elméje zavart maradt örökre.

Nagy sokára teljesen elzüllyve visszakerült Pécsre. A régi szépség nyomtalanul eltűnt; a vonásaiból a nehéz lelki beteg földult képe, kiszáradt vén anyóka szálnalmas alakja tűnt elő.

Kilincsről-kilincsekre járt s ki-kibontva keble fölött a kuszált ruhát, elővette a rózsaszín-szalaggal gondosan összekötött leveleket, melyeket egyik-másik házból a papirkosárból kapott, hol a könyörtlen alamizsnait gyűjtögette.

— Olvassa kérem! A császár írta, nekem írta a szép Lénának. Olvassa csak, milyen kedves, milyen aranyos!

S örömtől sugárzó arcczal nyujtotta át a leveleket.

A kik ismerték a szegény örültet, tudták már, hogy mint kell velle bánni. Olvastak neki a levélből sok szépet, jót, kedveset és vigasztalót; olyant a miről egy árva szó sem volt a levélben. De Léna szentül hitte, meg volt róla győződve, hogy azokat a leveleket, melyeket ő oly féltve őrzött, oly nagy szeretettel s őszinte kegyelettel viselt a keblén: azokat a „császár“ írta neki; való, igaz az első szótól az utolsóig, a mit azokból fölolvassanak s ez oly jól esett szegény örültnek, hogy még a könye is meg eredt s mint az a jótékony nyári meleg eső, csak úgy ömlött le a kiaszott, sápadt arcán a hulló köny zápora.

— Úgy! Úgy! Csak olvassa! Szokta zokogva mondani.

S mindig eljárt a zsinagógába; imádkozott a „császár“ életéért, üdvéért, boldogságáért.

A minap, már jó minapában, ezelőtt tizenegy évvel, hogy őfölsége, kegyelmesen s dicsőségesen uralkodó apostoli királyunk látogatásával szerencsétlente városunkat: akkor még élt szegény Léna; de már nem láthatta őfölségét mert a könyörtelen rendőrök elzárták a szegény örültet.

Pár év múlva megkönyörült rajta a halál és eljuttatta a szerencsétlent oda — a hol édes pihenni, a hol többé nem faj semmi...

V a r a d y F e r e n c z.

Templom-szentelés.

Székesegyházunk fölszentelésén a róm. k. szertartástörvénynek megfelelőleg — kizárólag csak a papság vehet részt. Ép azért itt adjuk az ép oly szép, mint mély jelentőségű szertartás ismertetését, melyet egyházi — tebat illetékes — kézből kaptunk.

A fölszentelés napját megelőző este elvégzik a szent vértanúk officiumát. Másnap — hétfőn — reggel az összegyűlt papság a mindenszentek litániáját énekli. Midőn e helyhez érnek: Minden gonosztól ments meg Uram minket! — akkor a püspök háromszor megkerüli a templomot, meghintvén azt szentelt vízzel. Visszatérve pásztorbotjával megzörgeti a templom ajtaját, minek a liturgia szép magyarázata szerint az az értelme, hogy nyitassék meg az igazak számára a mennynek ajtaja. Miközben a püspök e jelentőségű szöveget mondja: Ecce signum crucis, fugite adversae potestates! (Ime a kereszt szent jele, távozzatok ellenséges hatalmak!) belép a templomba és mondja: Pax huic domui! (Béke e hajlékkal!) A diakon feleli: In introitu tuo (a te beléptéddel). Erre az összes fölszentelő papság a templom közepére vonul, a hol a „Veni creator Spiritus“ kezdetű kéréshymnuszt eléneklik. Ennek tartama alatt egy pap a templom bal sarkától annak jobb sarkáig és jobb sarkától bal sarkáig a talapzatot arasznyi távolságban hamuval, a bűnbánat symbolumával hinti be, annak jeléül, hogy e szent helyre bűnbánattal lépjen mindenki.

A mindenszentek litániájának ezen helyénél: Ut fidelibus defunctis requiem aeternam donare digneris! (Hogy a megholt hűvek lelkeinek örök nyugalmat adni méltóztassál!) — a püspök újra megkerüli a templomot és mondja: Ut hunc locum benedicere †, ut hunc locum benedicere et sanctificare †, ut hunc locum benedicere et sanctificare et consecrare †, ut hunc locum benedicere et sanctificare et consecrare et custodiae angelorum tuorum committere digneris! † (Hogy e helyet megáldani †, — és fölavatni †, — és fölszentelni †, — és angyalaid őrizetére bizni méltóztassál, kérünk Téged, hallgass meg!*)

Ezután a hamuval behintett pavementumra (padlóra) a templom bal sarkától jobb sarkáig a latin abc-t írja pásztorbotjával, vonatkozással szent Pál ezen helyére: Non est Judeus neque Graecus (nincs sem zsidó, sem görög) annak jeléül, hogy az egyházból senki sincs kizárva, mert a föntidézett sorok értelme az, hogy Isten előtt a nemzetiségekre nézve nincs különbség. Ezek után vizet, bort, sőt és hamut szentel, melyek részint az elemeket jelképezik, részint más symbolikus jelentéssel bírnak. Így a só a romlatlanságot, a hamu a hűvek bűnbánatát, a bor és víz az isteni és emberi természetet jelenti. A püspök ezen szentelések után kereszt alakkal megjelöli az egyház ajtaját, annak jeléül, hogy a megváltás által szenteltetett meg

minden elem és nyílt meg a mennyek ajtaja. Majd oda menvén, a hol a reliquiák (ereklyék) voltak elhelyezve, homiliát, vagyis kisebb predikációt tart a templom magasztos rendeltetéséről és szent méltóságáról. Ha a templomnak patronusa (kegyura) van, akkor ez alkalommal hangsúlyozza a patronatusi kötelemeket is és méltatja annak kiváló jogait. Főlemlítésre méltó, hogy a pécsi székesegyháznak patronusa maga a püspök.

Ezek megtörténtével a templom ajtaját, vagy ha több van, valamennyit megkeni chrizmával, ezzel mintegy fölavatva a magasabb szellemek színterét és a hűveknek a kisértetek s a gonosz szellemek ellen való küzdelmeire. Most az egész fölszentelő papság bevonul ünnepelesen a templomba.

Az ereklyéknek az oltárba vágott szent kripta (oltársirba) való behelyezésével kezdődik az oltárszentelés szép szertartása. A püspök öt gerezd tömjént tesz az oltárra minden sarokra és a közepre egyet. Majd négy vékony, kereszt alakban összetett tömjénygyertyát gyújt meg, s azokat Isten dicsőségére elégeti. (Sacrificium et holocaustum obtuli tibi. — Illatos áldozatot gyújtottam neked. Dávid zsoltára.) Most a tizenkét apostol tiszteletére szintén keresztet alakít és tömjént éget. Ezzel az oltárszentelés, mint a templom consecrációjának végső ténykedése, belevén fejezve, az ujonnan fölszentelt oltáron misét mond.

A pécsi székesegyház fölszentelésekor azonban e misét, minthogy a hosszadalmas és fáradtságos szertartás a püspököt előreláthatólag ki fogja meríteni, D o b s z a y Antal kanonok mondja

Mivel továbbá a misére való szintűleg csak délben, esetleg délután kerül a sor, az csak külön dispensáció mellett lesz mondható, mivel délután, illetőleg este — a karácsonyi éjféli misét kivéve — csak a velencei patriarchának van privilegiuma mondani.

Mig a püspök a templom főrészeit szenteli, ezzel egyidejűleg az egyes oltárokat és kápolnákat a jelenlevő püspökök szentelik föl a kirendelt segédlettel. A Mörkápólna fölszentelésére S o m m e r w e r c k hildesheimi püspököt kérték föl, de mint jelentették is, betegsége miatt lemondott a megjelenésről. Helyette más püspökről fognak gondoskodni, kinek segédletét Wajdics Gyula spiritualis, Hannay Gábor prépost, Prandner Ferencz, Jozgits János, Schulez Károly és Szvetics Gábor lelkészek képezik. A szent István oltárnál H i d a s y Kornél szombathelyi püspök végzi a fölszentelést s a segédletében lesznek Spies János apát, Romeisz Ferencz, Streicher József, German János, Zsulyevits Márton és Molnar Márton. A szent József oltár fölszentelését B e n d e Imre besztercebányai püspök végzi, segédletében lesznek Károly Ignác esperes, Schnell Antal esperes, Dreven Ignác, Körmendy Károly, Radó Dezső és Andrin Gergely. Az Ur föltámadása oltáránál a szentelést végzi M e s z l é n y i Gyula szathmári püspök, kinek segédletében lesznek Rónai Sándor prépost, Fent Ferencz, Sághy Pál, Pfisterer Emil, Forster Ernő és Walter József. A Jézus szent szíve oltárnál a szentelést H o r n i g Károly br. veszpremi püspök, kinek segédletét képezik Bence István címz. kanonok, Szilvassy Mihály dr., Streicher Péter, Köhler Ferencz, Szandner Antal és Fülöp István. A szent Mária, Magyarország védőasszonya oltáránál D e s s e w f f y Károly esanádi püspök szenteli föl Péchy József prépost, Szautter Antal, Magenheim József, Götz Sándor, Tóth Gyula és Erdélyi Károly segédlete mellett. Végül a Corpus Christi kápolna oltárát S t e i n e r Fülöp székesfehérvári püspök szenteli föl, kinek segédletére lesznek Huber János cz. kanonok, Gundy Gyula, Frantich Ágoston, Haragó József, Fekete Ágoston és Németh Ferencz.

Mise után a papság a királyért távozik, kívül együtt a jegygyel bíró közönség, majd távozása után bárki is beléphet az immár fölszentelt székesegyházba.

Maga a fölszentelés ténye tulajdonképen már esütörtökön kezdődött a székesegyházi harangok első ízben való meghuzásával, az ugynevezett „initiale“-kkal, mit sokan tévesen próbaharangozásnak tartottak.

A templom- és oltárszentelés oly fontos és magasztos ténykedés, hogy ahhoz a liturgia törvényei szerint csak püspöknek van joga. Nálunk Magyarországon a püspökökön kívül

a pannonhalmi főapát szentelhet oltárt. Vasszary Kolos főapátnak Pécsen is lesz alkalma e kiváló privilegiumát gyakorolni.

Ezekben hű képét adtuk azon magasztos és rendkívül érdekes szertartásnak, mely jun. 21-én fog lefolyni a pécsi székesegyház zárt kapui mögött, s melyen jelen lenni a laikusnak tiltja az egyházi szertartástörvény.

Az ereklyék és az egyh. ruhák.

A róm. kath. szertartástörvény szerint tudvalevőleg minden oltárba valamely szentnek ereklyéit kell elhelyezni, hogy azon misézni lehessen. Székesegyházunk e tekintetben is kiváló lesz, a mennyiben püspökünk szerencsés volt a legritkábbereklyéket megszerezni. E szerint székesegyházunk oltáraiba a következő szentek földi maradványaiból lesznek elhelyezve: Szt. Bertalan apostol, Szt. Tamas, Szt. Gellért első magyar vértanu, Szt. Fidelis, Szt. Flórian, Szt. Jusztin, Szt. Viktor, Szt. Balint, Szt. Vincze, Szt. Fausztin, Szt. Monika (Szt. Ágoston édes anyja), Aranyszájú Szt. János és Szt. Constantia szűz.

A templom ruházati fölszerelésével is már teljesen elkészültek. Itt is a legnagyobb szigorúsággal keresztülvitték a stylszerűséget. Az oltárokon már elhelyezett oltárterítők pompás remek, s a XI. század styljében készültek. Az egyházi ruhák is a román stylenek megfelelőleg régi modorúak. Különösen szép a püspök számára készített s a szertartási rubrikáknak teljesen megfelelő fehér tunicella, s a két aranyozott dalmatica a diaconok számára. Továbbá a püspök casulája (vesernyököpeny) mely a ma divó renaissance-stylű casulak hegedű alakjától eltérőleg pallium alakú. A püspöksüveg (infula) maga nemében páratlan nagy drágakövekkel van diszitve és nagy tanulmánynyal, kiváló műizléssel van megalkotva. Hozzá fogható a külföldön kevés, nálunk Magyarországon aligha van egy is. Ugyancsak kiváló műkincs a pasturale (pásztorbot), mely szintén drágakövekkel van stylszerűleg diszitve. A többi ruha is mind a szertartási rubrikák szabványai szerint készült. Ugyancsak stylszerűen lesznek öltözve a püspök huszárai is, kiknek diszruhájuk XI. századbéli minták után készült.

A székesegyházban talált régiségek.

A midőn a mi székesegyházunk falait a renoválás céljából bontogatni kezdték, több érdekes régiségre akadtak, a melyek méltók a megemlítésre. Így minőjárt a renoválás kezdetekor a chorus egyik faloszlopán egy középkori lovag mellképe, a másikon pedig egy kopaszfejű alak, a főhajó apsisának éjszaki részén egy román ablak s annak oldalán kilencz medaillon-kép jött napfényre, köztük Krisztus s több apostol képe. Ugyanezen apsis déli oldalán egy falmélyedést találtak, hová az istenitisztelet alkalmával használt vizet szokták önteni. Az éjszaki mellékfalán egy XIV. századbéli fogadalmi képre akadtak. A szentély oszlopainak vakolata alatt az apostolok képeit fedezték föl; a főapsis jobb oldalán pedig három góth stylű fülkét és domborműveket. Mikor a padlózatot fölszedték, úgy találtak, hogy a székesegyház eredeti talaja 16 cm. magas homokkő lapokkal volt borítva, melyek alatt 21 sírboltot s ezekben 29 egyházi és egy világi egyén tetemét találtak. Később még egy másik sirt is fedeztek föl, mely a földalatti templomba vezető lejárattal töredékeiből készült. A templom állítólagos alapítóját, Péter királyt azonban sehol sem találtak. Ha őt csakugyan a mi székesegyházunkban temették el, úgy teteme valószínűleg a földalatti templom-rész föltára alatt nyugszik, azonban itt kutatást nem eszközölhettek. Az említettekön kívül még több érdekes régiséget találtak, így a földalatti templomrészbe vezető lejárattal azon domborműveit, melyeknek mintája szerint Zala az ő ugyanazon helyen alkalmazott domborműveit készítette. A régi emlékek fölemlítésénél nem hagyhatjuk említés nélkül még az 1883. év február havában fölfedezett régi népoltár maradványait. Ez a népoltár ugyanazon helyen volt, a hol a jelenlegi kereszt-oltár áll, de kötető alatt, a melynek aranypikkelyes födelmaradványai, a zárókövön levő Isten-bárány és több más részlet is előkerült.

* A †-el jelölt helyeknél keresztet vet.